

บทที่ ๔

วิกฤตการณ์ทางการเงินระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๑๔ - ๒๕๑๖

หลังจากได้มีการประกาศค่าเสมอภาคเงินบาท เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ โดยกำหนดให้เงินบาทมีค่าเทียบเท่ากับทองคำบริสุทธิ์หนัก ๐.๐๔๖๗๒๕๔ กรัม และ ๒๐.๘๐ บาท มีค่าเท่ากับ ๑ ดอลลาร์สหรัฐฯ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ซึ่งธนาคารพาณิชย์และตัวแทนรับอนุญาตจะรับซื้อหรือขายทันที เพื่อให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวอยู่ในขอบเขตที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศกำหนด คือไม่เกินร้อยละ ๐ ของค่าเสมอภาคในกรณีดอลลาร์สหรัฐฯ และไม่เกินร้อยละ ๒ ของค่าเสมอภาคในกรณีเงินสกุลอื่น ซึ่งในทางปฏิบัติการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันในการซื้อขายกับลูกค้าของธนาคารพาณิชย์เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างสมาคมธนาคารไทย และกลุ่มธนาคารต่างประเทศ และใช้อัตราซื้อของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเป็นเกณฑ์

อัตราแลกเปลี่ยนดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อเงินบาทคงที่ ณ อัตราซื้อ ๒๐.๖๕ และอัตราขาย ๒๐.๘๓ บาทต่อ ๑ ดอลลาร์สหรัฐฯ นับจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๐๙ มีการปรับอัตราซื้อขายตามภาวะของตลาดเงินตราต่างประเทศ และการซื้อขายของทุนรักษาระดับฯ ๒ ครั้งคือ ในวันที่ ๒๖ พฤษภาคม อัตราซื้อขายเป็น ๒๐.๖๗๔/๒๐.๗๕ บาทต่อ ๑ ดอลลาร์สหรัฐฯ และในวันที่ ๑๙ สิงหาคม ปรับอัตราซื้อขายเป็น ๒๐.๖๒/๒๐.๖๗ บาทต่อ ๑ ดอลลาร์สหรัฐฯ ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นเงินปอนด์สเตอร์ลิงนั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ เมื่อรัฐบาลอังกฤษประกาศขึ้นอัตราธนาคาร จากร้อยละ ๕ เป็นร้อยละ ๗ ทำให้อัตราซื้อขายของเงินปอนด์ต่ำกว่าปี พ.ศ. ๒๕๐๖ และมีแนวโน้มต่ำลงจากตอนต้นปี พ.ศ. ๒๕๐๗ เดือนมกราคมอัตราซื้อขายเป็น ๕๗.๗๘/๕๘.๓๑ บาทต่อ ๑ ปอนด์ มาถึงเดือนตุลาคมอัตราซื้อขายเป็น ๕๗.๕๗/๕๘.๐๐ บาทต่อ ๑ ปอนด์ ตามลำดับ มาจนถึงเดือนพฤศจิกายน ปีเดียวกัน รัฐบาลอังกฤษได้ประกาศใช้มาตรการทางเศรษฐกิจเพื่อรักษาระดับเงินปอนด์ ทำให้ในระยะ

๒ เดือนสุดท้ายของปี เงินปอนด์ได้ขยับสูงขึ้นมีอัตราซื้อขายเป็น ๔๗.๖๒/๔๘.๑๕ บาทต่อ ๑ ปอนด์ ตามลำดับ เมื่อขึ้นปี พ.ศ. ๒๕๐๘ อัตราแลกเปลี่ยนเงินปอนด์ในตลาดต่างประเทศขึ้นลงระหว่างปอนด์ละ ๒.๗๙๑๒ - ๒.๗๙๖๘ ดอลลาร์สหรัฐฯ ในระยะเดือนมกราคมถึงเดือนกันยายน การแถลงงบประมาณใหม่ของรัฐบาลอังกฤษกลางเดือนเมษายนกับการใช้มาตรการพยุงราคาเงินปอนด์ ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินปอนด์สูงขึ้นและต่ำลงอีก แต่เมื่ออังกฤษได้รับความช่วยเหลือจากองค์การระหว่างประเทศและประเทศต่าง ๆ แล้วฐานะเงินปอนด์ก็กระเตื้องขึ้นในกลางเดือนกันยายน อัตราแลกเปลี่ยนเงินปอนด์สูงขึ้นอย่างรวดเร็วจนเกินระดับค่าเสมอภาค คือ ปอนด์ละ ๒.๘๐๓๓ - ๒.๘๐๓๔ ดอลลาร์สหรัฐฯ ตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงสิ้นปี และสำหรับอัตราแลกเปลี่ยนกับเงินบาทมีอัตราซื้อขายเฉลี่ยในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ เป็น ๔๗.๗๓/๔๘.๒๖ บาท ต่อ ๑ ปอนด์ ตามลำดับ

ต้นปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ฐานะของเงินปอนด์เลวลงไปอีก เพราะประเทศอังกฤษขาดดุลการชำระเงินขึ้นจนเป็นที่คาดว่ารัฐบาลอังกฤษจะต้องประกาศลดค่าเงินปอนด์ เพื่อแก้ไขวิกฤตการณ์ทางการเงินของประเทศตนในเดือนมิถุนายน สงครามระหว่างอาหรับกับอิสราเอลเกิดขึ้น มีการปิดคลองสุเอซ ค่าระวางขนส่งสินค้าเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ในเดือนตุลาคมอังกฤษขาดดุลยในดุลการชำระเงินมากขึ้นไปอีก และประสบกับภาวะเงินเฟ้อ ธนาคารกลางของประเทศต่าง ๆ ที่เคยช่วยเหลือประเทศอังกฤษเกิดความลังเลในการจะให้ความช่วยเหลือต่อไป และกองทุนการเงินระหว่างประเทศก็เช่นกัน อังกฤษพยายามแก้ไขสถานการณ์ของตนเอง โดยขึ้นอัตราธนาคาร ๒ ครั้ง คือ จากร้อยละ ๕ เป็นร้อยละ ๖ ในวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ และจากร้อยละ ๖ เป็นร้อยละ ๖ ๑/๒ ในวันที่ ๙ พฤศจิกายน ปีเดียวกัน แต่ก็ไม่ได้ผลมากนัก จนในที่สุดเมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน เวลา ๐๔.๓๐ น. ตามเวลาของประเทศไทย อังกฤษได้ออกประกาศลดค่าเงินปอนด์ลงร้อยละ ๑๔.๓ จากปอนด์ละ ๒.๘๐ ดอลลาร์สหรัฐฯ เหลือปอนด์ละ ๒.๔๐ ดอลลาร์สหรัฐฯ รัฐบาลไทยได้พิจารณาแล้วพบว่าการลดค่าเงินปอนด์ดังกล่าวไม่ได้มีผลกระทบกระเทือนต่อฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศหรือเสถียรภาพของเงินบาทมากนัก ดังนั้น จากประกาศ

ของสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน จึงให้ยื่นคำเสมอภาคของเงินบาทไว้ตามเดิมคือ ๒๐.๘๐ บาท ต่อ ๑ ดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งเทียบเท่ากับปอนด์ละ ๔๙.๒๐ บาท

ในระยะเวลาที่มีการลดค่าเงินปอนด์นั้น ตามตัวเลขของธนาคารแห่งประเทศไทย ทุนสำรองเงินตราต่างประเทศที่เป็นเงินปอนด์ ในขณะนั้นมีเพียงร้อยละ ๘.๗ คือประมาณ ๒๘.๕ ล้านปอนด์ การลดค่าเงินปอนด์นั้นทำให้มีการลดในมูลค่าเงินปอนด์ที่ถือไว้ประมาณ ๒๔๐ ล้านบาท ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่าจะทดแทนได้ในระยะยาว จากดอกเบี้ยเงินฝากที่ประเทศไทยได้จากการฝากเงินปอนด์ ไว้ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย รายได้จากการฝากเงินตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๘ - ๒๕๑๐ รวมแล้วประมาณ ๔๔๕ ล้านบาท ซึ่งลดลงประมาณร้อยละ ๔.๖๔ จากการลดค่าเงิน

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ มูลค่าสินค้าออกของไทยไปยังประเทศอังกฤษเท่ากับ ๔๐๓ ล้านบาท หรือร้อยละ ๓ ของมูลค่าสินค้าออกทั้งหมด ภายในปีนั้นลดลงจากปี พ.ศ. ๒๕๐๙ เป็นจำนวน ๑๑๘ ล้านบาท หรือร้อยละ ๑ ส่วนมูลค่าสินค้าเข้าจากประเทศอังกฤษ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ เท่ากับ ๑,๖๑๐ ล้านบาท หรือร้อยละ ๗ ของมูลค่าสินค้าเข้าทั้งหมด ภายในปีนั้น ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๐๙ เป็นจำนวน ๙๔ ล้านบาท ถึงแม้ว่าดุลการค้าของไทยในการค้ากับประเทศอังกฤษจะเลวลงก็ตาม แต่โดยส่วนรวมแล้ว การลดค่าเงินปอนด์ไม่ได้ทำให้เกิดผลเสียหายมากนักต่อการค้าระหว่างประเทศของไทย เพราะสัดส่วนของการค้าระหว่างประเทศของไทยกับประเทศอังกฤษนั้นน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนของการค้าระหว่างประเทศทั้งหมด นอกจากนี้สินค้าออกที่สำคัญของไทยในตลาดโลก เช่น ข้าว ทุบูก ยางพารา และปอ ก็ได้มีการกำหนดราคาและซื้อขายด้วยเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ฉะนั้น การลดค่าเงินปอนด์ในครั้งนี้จึงไม่กระทบกระเทือนต่อดุลการค้าของประเทศไทยมากนักดังตามที่ได้กล่าวมา

ในวันที่ ๕ ธันวาคม ของปีเดียวกัน ทุนรักษาระดับฯ ได้ประกาศเพิ่มราคาซื้อขายดอลลาร์สหรัฐฯ เป็น ๒๐.๖๗/๒๐.๗๐ บาท ต่อ ๑ ดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ

เนื่องมาจากก่อนที่อังกฤษจะประกาศลดค่าเงินปอนด์นั้น ทุนรักษาระดับฯ มีการขายดอลลาร์สหรัฐฯ มากกว่าซื้อเป็นจำนวนมาก เพื่อส่งเสริมการส่งออก และให้ผู้ส่งออกได้รับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ในการขายสินค้ามากกว่าเงินปอนด์ เพราะเงินดอลลาร์ฯ มีความมั่นคงและเชื่อถือได้มากกว่าเงินปอนด์

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ อัตราซื้อขายดอลลาร์สหรัฐฯ สูงขึ้น เนื่องจากทุนรักษาระดับฯ ประกาศขึ้นอัตราซื้อขายดอลลาร์สหรัฐฯ เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม เป็น ๒๐.๗๒/๒๐.๗๗ บาท ต่อ ๑ ดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ เงินปอนด์มีอัตราแลกเปลี่ยนต่ำลงกว่าปีก่อน สถานการณ์การเงินระหว่างประเทศ เริ่มมีลักษณะปั่นป่วนมีวิกฤตการณ์เกี่ยวกับทองคำ คือในเดือนมีนาคม เกิดการแตกตื่นซื้อทองคำ และมีการแบ่งแยกตลาดทองคำออกเป็น ๒ ตลาด คือ ตลาดทางการและตลาดเอกชน ต่อมาในเดือนพฤศจิกายน ผู้คนแตกตื่นซื้อเงินมาร์คเพราะคาดว่าจะมีการเพิ่มค่า ในขณะที่เดียวกันก็คาดว่าเงินฟรังก์ฝรั่งเศสจะลดลง

ปี พ.ศ. ๒๕๑๒ เงินดอลลาร์สหรัฐฯ มีค่าสูงขึ้น ทุนรักษาระดับฯ ประกาศขึ้นราคาซื้อขาย ๒ ครั้ง ครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม มีอัตราซื้อขายเป็น ๒๐.๗๗/๒๐.๘๒ ต่อ ๑ ดอลลาร์สหรัฐฯ หลังจากนั้นวันที่ ๒๓ มิถุนายน ประกาศอัตราซื้อขายใหม่เป็น ๒๐.๘๗๕/๒๐.๙๐ บาท ต่อ ๑ ดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ การปรับอัตราดังกล่าวเพื่อจะยับยั้งการโอนเงินทุนออกนอกประเทศ โดยหวังประโยชน์จากการที่อัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศอยู่ในระดับสูง และมีความคาดหวังว่าจะขึ้นค่าเงินมาร์ค ในเดือนสิงหาคมประเทศฝรั่งเศสประกาศลดค่าเงินฟรังก์และ ๒ เดือนหลังจากนั้นในวันที่ ๒๖ ตุลาคม ประเทศเยอรมันตะวันตกก็ประกาศขึ้นค่าเงินมาร์คร้อยละ ๙.๒๐ จาก ๔.๐๐ มาร์ค ต่อ ๑ ดอลลาร์สหรัฐฯ (๕.๒๐ บาท ต่อ ๑ มาร์ค) เป็น ๓.๖๖ มาร์ค ต่อ ๑ ดอลลาร์สหรัฐฯ หรือ ๕.๖๘ บาทต่อมาร์ค

ในระยะเดียวกันนี้เองประเทศสหรัฐอเมริกาที่ประสบปัญหาการขาดดุลในดุลการชำระเงินมากขึ้นทุกที สำหรับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ตกอยู่ในภาวะเดียวกับที่เงินปอนด์ได้ประสบมาแล้ว คือ ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สองหลังจากประเทศลูกหนี้ของ

สหรัฐอเมริกาฟื้นตัวแล้ว ประเทศเหล่านี้เริ่มเปลี่ยนโฉมหน้าไปและกลายเป็นคู่แข่งชั้นที่
 นำกลัวของสินค้าออกของสหรัฐฯ ในตลาดโลกทำให้สินค้าออกลดลง แต่สินค้าเข้ากลับ
 เพิ่มขึ้น ๆ ขณะเดียวกันนักลงทุนอเมริกันก็นิยมนำเงินไปลงทุนนอกประเทศ นอกจากนี้
 รัฐบาลสหรัฐฯ ยังมีการใช้จ่ายเงินในต่างประเทศจำนวนมากทุกปี ทั้งโครงการช่วย-
 เหลือต่างประเทศและรายจ่ายในสงครามเวียดนาม สิ่งเหล่านี้ทำให้ดุลการชำระเงิน
 ของสหรัฐฯ ขาดดุลอย่างหนักนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๓ เป็นต้นมา สหรัฐฯ ขาดดุลย์
 การชำระเงินติดต่อกันทุกปี (ยกเว้นปี พ.ศ. ๒๕๐๐) ทำให้ฐานะของเงินดอลลาร์สหรัฐฯ
 เริ่มคลอนแคลน ทั้งนี้ เพราะการขาดดุลย์ติดต่อกันทำให้ปริมาณเงินดอลลาร์ในระบบ
 การเงินของโลกมีมากเกินไป และเงินตราสกุลหลักที่เก็บไว้เป็นทุนสำรองของประเทศ
 ต่าง ๆ จะเพิ่มขึ้นได้ต่อเมื่อประเทศเจ้าของเงินตราสกุลหลักมีดุลการชำระเงินขาดดุลย์
 ฉะนั้น ดุลการชำระเงินของสหรัฐฯ ยิ่งขาดดุลย์มากเท่าไร เงินสำรองระหว่างประเทศ
 ส่วนที่เป็นดอลลาร์ก็จะยิ่งเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น แต่ในอีกด้านหนึ่งการปล่อยให้ดุลการชำระ-
 เงินขาดดุลย์อยู่เรื่อย ๆ ก็อาจทำลายความเชื่อมั่นที่มีต่อเงินดอลลาร์ได้ เพราะการขาด
 ดุลย์อย่างมากอาจทำให้สหรัฐฯ ต้องลดค่าเงินดอลลาร์ฯ ซึ่งทำให้ประเทศที่เก็บเงิน
 ดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นทุนสำรองได้รับความกระทบกระเทือนไปด้วย

การลดค่าเงินบาทครั้งแรก ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๔

วิกฤตการณ์ทางการเงินระหว่างประเทศ ได้เริ่มต้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ โดย
 สหรัฐฯ พยายามที่จะหาทางแก้ไขปัญหาการขาดดุลย์ในดุลการชำระเงิน กล่าวคือ ใน
 เดือนสิงหาคม^๑ พ.ศ. ๒๕๑๔ ฐานะของเงินดอลลาร์ในตลาดเงินทั่วโลกทรุดลง

๑ ชุดการค้าและการชำระเงินระหว่างประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทย,
 "การปรับค่าของเงินสกุลต่าง ๆ," รายงานเศรษฐกิจรายเดือน (มกราคม ๒๕๑๕)

รัฐบาลฝรั่งเศสและสวิตต์นำเงินดอลลาร์ฯ ที่ถืออยู่มาแลกเปลี่ยนทองคำจากรัฐบาลสหรัฐฯ เป็นจำนวนมาก เมื่อต้นเดือนสิงหาคมจำนวนทองคำของทางการของสหรัฐอเมริกา มีจำนวนสุทธิทั้งสิ้นประมาณ ๔,๓๒๐ ล้านดอลลาร์ฯ หรือเพียงประมาณ ๑/๓ ของจำนวนเงินสำรองของทางการที่ประเทศต่าง ๆ ถือเป็นสกุลดอลลาร์ฯ ทั้งสิ้น ซึ่งมีประมาณ ๓๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ฯ ฐานะเงินดอลลาร์ฯ เหวลงมาก เมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ หลังจากที่ทางการสหรัฐอเมริกา ประกาศว่าจะปรึกษากับกองทุนการเงินระหว่างประเทศเกี่ยวกับการปรับปรุงระบบอัตราแลกเปลี่ยนให้มีการขยายขอบเขตการขึ้นลงของอัตราแลกเปลี่ยนให้กว้างขึ้น ฐานะของเงินดอลลาร์ฯ เสื่อมลงไปเป็นลำดับ จนกระทั่งในวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ ประธานาธิบดีนิกสันจึงได้ประกาศมาตรการแก้ไขภาวะเศรษฐกิจและป้องกันการลดค่าของเงินดอลลาร์ฯ โดยเลิกกฎเกณฑ์การรับแลกดอลลาร์ฯ คินเป็นทองคำเป็นการชั่วคราว มาตรการที่ประธานาธิบดีนิกสันประกาศใช้สรุปได้ดังนี้

- ๑) งดรับแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์ฯ คินเป็นทองคำเป็นการชั่วคราว
- ๒) ตัดงบประมาณช่วยเหลือต่างประเทศลงร้อยละ ๑๐
- ๓) เก็บภาษีเสริมสินค้าเข้าชั่วคราวในอัตราร้อยละ ๑๐
- ๔) ตัดงบประมาณรายจ่ายในปีปัจจุบันลง ๔,๓๐๐ ล้านดอลลาร์ฯ
- ๕) ห้ามการขึ้นค่าจ้างแรงงานและราคาสินค้าทั่วประเทศเป็นเวลา ๙๐ วัน
- ๖) เสนอให้รัฐสภายกเลิกการสรรพสามิตสำหรับรถยนต์
- ๗) เสนอรัฐสภาให้ลดภาษีเงินได้ส่วนบุคคลในเดือนมกราคม

ปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งเร็วกว่าที่กำหนดไว้เดิม ๑ ปี

ในบรรดามาตรการต่าง ๆ ดังกล่าว มาตรการ ๑ - ๓ มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาดุลการชำระเงินและความไม่ไว้วางใจในค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งปรากฏว่าได้เสื่อมลงมากตั้งแต่กลางเดือนกรกฎาคมเป็นต้นมา ส่วนมาตรการอื่น ๆ เป็นมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาระหว่างในประเทศ คือ ปัญหาเรื่องเงินเฟ้อและการว่างงาน

การดำเนินมาตรการของประธานาธิบดีนิกสันส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินขึ้นทั่วโลก เพราะธนาคารกลางของประเทศต่าง ๆ ที่ถือเงินสำรองระหว่างประเทศเป็นเงินดอลลาร์ฯ จำนวนมากเริ่มไม่แน่ใจว่าฐานะของเงินดอลลาร์ฯ จะเปลี่ยนไปในรูปใดเมื่อสหรัฐอเมริกากระทำการแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์ฯ เป็นทองคำ

ธนาคารกลางของประเทศต่าง ๆ ในยุโรปและตลาดเงินตราในยุโรปพากันหยุดซื้อขายเงินดอลลาร์ฯ ไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง และได้มีการประชุมระดับรัฐมนตรีของประเทศในภาควิชาตลาดร่วมยุโรปเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ แต่การประชุมประสบความสำเร็จล้มเหลว เพราะเยอรมันตะวันตกและฝรั่งเศสมีความคิดเห็นแตกแยกกันไป ดังนั้นประเทศต่าง ๆ จึงดำเนินมาตรการทางการเงินไปตามที่เห็นสมควร หลายประเทศ เช่น อังกฤษ สวีตส เบลเยียม อิตาลี และเดนมาร์ก ได้ปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินสกุลของตนลอยตัวจากค่าเสมอภาค ตั้งแต่วันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ เช่นเดียวกับประเทศเยอรมันตะวันตก และประเทศเนเธอร์แลนด์ สำหรับประเทศฝรั่งเศสใช้นโยบายการแลกเปลี่ยน ๒ อัตรา โดยกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้สำหรับการค้าระหว่างประเทศให้เท่ากับค่าเสมอภาคเดิม และปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนสำหรับธุรกิจอื่นเคลื่อนไหวได้โดยเสรี สำหรับญี่ปุ่นนั้นก็ได้ประกาศให้เงินเยนลอยตัวตั้งแต่วันที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ นอกจากนั้นประเทศต่าง ๆ ยังได้ประกาศใช้มาตรการควบคุมการปริวรรตเงินตราต่างประเทศโดยเข้มงวดเพื่อป้องกันการไหลเข้าของเงินดอลลาร์สหรัฐฯ

เพื่อแก้ไขปัญหายุ่งยากเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเงินประเทศที่ก้าวหน้าทางอุตสาหกรรม ๑๐ ประเทศ หรือ "ประเทศกลุ่มสิบ" (The Group of Ten) ซึ่งได้แก่ ฝรั่งเศส เยอรมันตะวันตก อิตาลี เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ สวีเดน ญี่ปุ่น คานาดา สหราชอาณาจักรและสหรัฐอเมริกา จึงได้ตกลงพบกันเพื่อเจรจาเกี่ยวกับการปรับค่าเงินสกุลของตนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น มีการประชุมหลายครั้งระหว่างเดือนกันยายน - ธันวาคม ทั้งในระดับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และระดับผู้ว่าการธนาคารกลางในการประชุมแต่ละครั้ง ประเทศในกลุ่มตลาดร่วมและประเทศญี่ปุ่นยืนยันเจตนาเดิมที่จะให้

สหรัฐอเมริกาลดค่าเงินดอลลาร์ฯ เมื่อเทียบกับทองคำ และให้ยกเลิกภาษีเสรีมร้อยละ ๑๐ แต่สหรัฐฯ ก็ยังคงยืนยันเจตนาเดิมที่จะดำรงไว้ซึ่งค่าของเงินดอลลาร์ฯ และขอให้ประเทศอื่น ๆ ช่วยให้สหรัฐฯ สามารถปรับปรุงดุลการชำระเงินให้ดีขึ้น ๑๓ พันล้านดอลลาร์ฯ รวมทั้งยอมรับภาระทางการป้องกันระหว่างประเทศร่วมกัน ตลอดจนการเลิกข้อจำกัดสำหรับสินค้าออกของสหรัฐฯ การเจรจาแต่ละครั้งไม่ได้ประสบผลสำเร็จมากนัก ในที่สุดก่อนการประชุมระดับรัฐมนตรีของกลุ่ม ๑๐ ประเทศที่วอชิงตันเมื่อกลางเดือนธันวาคม ประธานาธิบดีนิกสันได้พบปะเจรจากับประธานาธิบดีปอมปีดูของฝรั่งเศสที่เกาะอะซอร์ส ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ ผลการเจรจาครั้งนี้ปรากฏว่าประธานาธิบดีนิกสันแถลงว่า สหรัฐฯ จะยินยอมลดค่าเงินดอลลาร์ฯ ถ้าประเทศอื่นยอมปรับค่าเงินของตนในอัตราที่สมควร ภายหลังการเจรจาของกลุ่ม ๑๐ ประเทศที่ Smithsonian กรุงวอชิงตัน ระหว่างวันที่ ๑๗ - ๑๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ ประเทศที่เข้าประชุมจึงสามารถตกลงปรับอัตราแลกเปลี่ยนของตนได้ ในวันที่ ๑๙ ธันวาคม รัฐบาลสหรัฐฯ ยินยอมที่จะลดค่าของเงินดอลลาร์ฯ เมื่อเทียบกับทองคำลงร้อยละ ๗.๘๘ คือ จากเดิม ๓๕ ดอลลาร์ฯ ต่อทองคำบริสุทธิ์หนัก ๑ ออนซ์ เป็น ๓๒ ดอลลาร์ฯ ต่อ ๑ ออนซ์ ส่วนประเทศอื่น ๆ ได้ปรับอัตราแลกเปลี่ยนของตนให้สูงขึ้นดังตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑
การปรับค่าเงินของประเทศกลุ่มลิว

(ต่อ ๑ ดอลลาร์สหรัฐฯ)

	อัตราค่า เสมอภาคเดิม	อัตราแลกเปลี่ยน ใหม่	อัตราเปลี่ยนแปลง	
			ต่อดอลลาร์สหรัฐฯ (ร้อยละ)	ต่อทองคำ (ร้อยละ)
เยนญี่ปุ่น	๓๖๐	๓๐๘	+ ๑๖.๘๘	+ ๗.๖๖
มาร์คเยอรมัน	๓.๖๖	๓.๒๒๓	+ ๑๓.๕๗	+ ๔.๖๐
ฟรังก์เบลเยียม	๕๐	๔๔.๘๑	+ ๑๑.๕๗	+ ๒.๗๖
กิลเดอร์เนเธอร์แลนด์	๓.๖๒	๓.๒๔๔๗	+ ๑๑.๕๗	+ ๒.๗๖
ฟรังก์ฝรั่งเศส	๕.๕๕๔๑๘	๕.๑๑๕๗	+ ๘.๕๗	๐
ปอนด์สเตอร์ลิง (£:₯)	๒.๔๐	๒.๖๐๕๗	+ ๘.๕๗	๐
โครนสวีเดน	๕.๑๗๓๒๑	๔.๘๑๓	+ ๗.๕๘	- ๑.๐
ลีร์อิตาลี	๖๒๕	๕๘๑.๕	+ ๗.๕๘	- ๑.๐
ดอลลาร์คานาดา	๑.๐๘๑๐๘	ลอยตัว		

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

เป็นที่สังเกตว่าอัตราที่ประเทศต่าง ๆ ได้ประกาศใช้ในขณะที่ระบุนิวไวย์ในตอนแรก ส่วนใหญ่เป็น "อัตรากลาง"^๑ ตามมติของกรรมการบริหารกองทุนการเงินระหว่างประเทศเมื่อ ๑๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อนี้ ประเทศสมาชิกอาจจะขอใช้ "อัตรากลาง" แทนค่าเสมอภาคได้นอกจากนั้นประเทศที่ใช้ "อัตรากลาง" ยังอาจขอใช้สิทธิที่จะให้อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินของตนกับเงินสกุลอื่น ๆ ขึ้นลงได้มากถึงร้อยละ ๒.๒๕ เทียบกับระบบเดิมที่ให้แตกต่างไปจากค่าเสมอภาคได้เพียงร้อยละ ๑ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อให้การดำเนินงานทางการเงินระหว่างประเทศต่าง ๆ มีความยืดหยุ่นมากขึ้น

สำหรับประเทศไทยนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการติดตามศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้มาโดยตลอด เพราะได้คาดว่าจะต้องมีการปรับค่าของเงินสกุลต่าง ๆ อย่างแน่นอน แต่ในระยะแรกก็ไม่ได้คิดว่าจะมีการลดค่าเงินบาท ดังจากการที่ ดร. บัวย อึ้งภากรณ์ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยในขณะนั้น ได้กล่าวยืนยันว่าจะไม่มีการลดค่าเงินบาท^๒ โดยให้เหตุผลว่าแม้ประเทศไทยจะมีดุลการชำระเงินขาดดุลยติดต่อกันมาถึง ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๑๒-๒๕๑๓) แต่สินค้าออกของประเทศไทยมีระดับราคาที่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ อุปสรรคอยู่ที่กำลังการผลิตซึ่งควรปรับปรุง เพราะไม่พอก่ออุปสงค์ในต่างประเทศ การลดค่าเงินบาทเพื่อให้ราคาสินค้าถูกลงจะไม่ช่วยให้เราได้เงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้น ตรงกันข้ามจะได้น้อยลงสำหรับข้าวนั้นตลาดยังต้องการข้าวคุณภาพดีอยู่มาก ปัญหาอยู่ที่ข้าวคุณภาพรองและข้าวเหนียวซึ่งอาจใช้-

^๑อัตราซื้อขายเงินตราต่างประเทศระหว่างธนาคารพาณิชย์

^๒ธนาคารแห่งประเทศไทย, สุนทรพจน์ของ ดร. บัวย อึ้งภากรณ์ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ในงานเลี้ยงอาหารกลางวันของหอการค้าอเมริกัน ณ โรงแรมดุสิตธานี ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๔, "ไม่มีการลดค่าเงินบาท", รายงานเศรษฐกิจรายเดือน (เมษายน ๒๕๑๔) : ๑๙ - ๒๒.

มาตรการทางอื่น เช่น ลดค่าพรีเมียมข้าวพวกนี้ หรือ เสนอการขายข้าวแบบให้สินเชื่อระยะยาวแก่ลูกค้า ผ่อนคลายระเบียบและสนับสนุนให้มีการใช้ข้าวคุณภาพเลวเป็นอาหารสัตว์หรือเพื่อใช้ในการอุตสาหกรรมแทนที่จะใช้การลดค่าเงินบาท ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ให้ผลมากมายเกินกว่าปัญหาเล็กน้อยที่เกิดขึ้นอยู่ ควรจะแก้ไขโดยสนับสนุนการผลิตในด้านต่าง ๆ มากกว่า

นอกจากนี้ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยยังได้กล่าวถึงทุนสำรองระหว่างประเทศของประเทศไทยว่ามีจำนวนมากถึง ๔๔๑ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และยังมีสิทธิ์ที่จะกู้เงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศอีกถึง ๒๖๘ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นเงินสำรองอันดับสอง

ในขณะที่ยังมีการเจรจาหรือของประเทศไทยสำคัญ ๆ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงค่าของเงิน ซึ่งยังคงตกลงกันไม่ได้ แต่ก็เป็นที่เชื่อว่าเป็นที่สุดคงจะต้องมีการปรับค่าของเงินบางสกุลที่สำคัญขึ้น เมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ การเปลี่ยนแปลงค่าของเงินสกุลสำคัญ ๆ ย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยหลายด้าน ที่สำคัญก็คือ ด้านการค้าต่างประเทศ เงินสำรองระหว่างประเทศ และภาวะการชำระหนี้ของประเทศ ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยได้ทำการศึกษาอย่างละเอียด และในเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ ก็มีผลการศึกษาพร้อมทั้งบันทึก เสนอในระดับนโยบายหลังจากที่ได้มีการพิจารณาถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากวิกฤตการณ์ทางการเงินระหว่างประเทศอย่างจริงจังแล้ว^๑ เรื่องที่ได้เสนอขึ้นเป็นการเตรียมเพื่อหาข้อมูลในหลักการว่าในกรณีที่มีการปรับค่าเงินสกุลต่าง ๆ แล้ว ประเทศไทยควรจะทำอย่างไร ได้มีการพิจารณาในเรื่องนี้อย่างละเอียด โดยแยกผลกระทบต่อเพื่อนในกรณีต่าง ๆ หลายกรณีด้วยกัน เช่น ถ้าสหรัฐ-

^๑ชาวถก ธนะชานันท์, การบรรยายพิเศษ ณ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
๖ มกราคม ๒๕๑๔, "การปรับค่าของเงินบาท", รัฐสารภีกริชย์ (เมษายน ๒๕๑๔)

อเมริกาลดค่าเงินดอลลาร์ฯ ลงแค่นั้นเปอร์เซนต์ แล้วประเทศอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงค่าเงิน แค่นี้เปอร์เซนต์จะมีผลกระทบกระเทือนด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างไร เมื่อนำผลกระทบกระเทือนทางเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ มาเปรียบเทียบแล้ว ก็จะทราบว่าควรจะมีนโยบายเกี่ยวกับค่าของเงินบาทอย่างไร ซึ่งทั้งนี้ยังเป็นการตกลงในหลักการเพราะในขณะนั้นยังไม่มีประกาศเปลี่ยนแปลงค่าของเงินสกุลต่าง ๆ จริง ๆ มีเปลี่ยนแปลงบ้างเหมือนกันเพราะเงินหลายสกุล เช่น เงินมาร์ค และเงินเยน เริ่มลอยตัว อย่างไรก็ตาม เนื่องจากยังไม่มีประกาศเปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาคของเงินสกุลต่าง ๆ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงไม่เห็นความจำเป็นใด ๆ จะต้องดำเนินการเกี่ยวกับค่าของเงินบาท จนกระทั่งเมื่อต้นเดือนธันวาคม ชาวออกมายืนยันว่าสหรัฐฯ จะลดค่าเงินดอลลาร์ฯ แน่แน่นอน และประเทศหลายประเทศจะขึ้นค่าเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้มีการพิจารณาเรื่องนี้กันใหม่ และได้ทำบันทึกเสนอเรื่องนี้แก่ผู้ช่วยหัวหน้าคณะปฏิวัติ คือ ฯพณฯ พจน์ สารสิน เป็นทางการเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๔

ภายหลังจากรายข่าวการลดค่าของดอลลาร์สหรัฐฯ และการปรับค่าของเงินสกุลสำคัญ ๆ เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม แล้ว คณะปฏิวัติได้ประชุมหารือกับเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อพิจารณาเรื่องค่าของเงินบาทในคืนวันอาทิตย์ที่ ๒๐ ธันวาคม และได้ตกลงที่จะรักษาค่าเสมอภาคของเงินบาทให้อยู่ในอัตรา ๒๐.๘๐ บาท ต่อ ๑ ดอลลาร์ฯ เท่ากับ เป็นการลดค่าเงินบาทในอัตราเดียวกับเงินดอลลาร์ฯ นั้นเอง และได้ออกแถลงการณ์ถึงความจำเป็นที่จะต้องดำรงค่าเงินบาทไว้ในอัตราดังกล่าว เพื่อรักษาผลประโยชน์ของผู้ผลิตภายในประเทศให้สามารถแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้ เพื่อรักษาฐานะการค้าต่างประเทศของไทยไม่ให้ด้อยไปกว่าเดิมนั้นเอง^๑ โดยมีรายละเอียดดังนี้

^๑ธนาคารแห่งประเทศไทย, "การปรับค่าเงินสกุลต่าง ๆ," รายงานเศรษฐกิจรายเดือน (มกราคม ๒๕๑๕) : ๔๔.

^๒เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๒.

การลดค่าเงินบาทในอัตราเดียวกับดอลลาร์ฯ จะทำให้สินค้าเข้าจากประเทศต่าง ๆ ซึ่งเพิ่มค่าเงินของตนกับดอลลาร์ฯ มีราคาสูงขึ้นเมื่อคิดเป็นเงินบาท เช่น สินค้าจากเยอรมันตะวันตกอาจจะมีราคาสูงขึ้นร้อยละ ๑๓.๕๗ สินค้าจากญี่ปุ่น อังกฤษ เนเธอร์แลนด์ อาจจะมีราคาแพงขึ้นร้อยละ ๑๖.๘๘, ๘.๕๗ และ ๑๑.๕๗ ตามลำดับ ซึ่งจะช่วยให้มีการส่งสินค้าจากต่างประเทศน้อยลง ส่วนการส่งออกนั้นเมื่อค่าของเงินบาทลดลงสินค้าจากประเทศไทยก็จะมีราคาต่ำลงในสายตาของประเทศอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยให้การส่งออกของประเทศไทยดีขึ้น คาดว่ามูลค่าการส่งออกจะเพิ่มขึ้นประมาณปีละ ๓๘๐ ล้านบาท ทำให้รายได้ของผู้ส่งออก เกษตรกร และผู้ผลิตภายในประเทศดีขึ้น สำหรับดุลการชำระเงินก็จะดีขึ้นเช่นกัน คือ จะขาดดุลย์ลดลงประมาณ ๒,๕๒๐ ล้านบาท (ตามตัวเลขปี พ.ศ. ๒๕๑๓)

จะเห็นได้ว่าเหตุผลของการลดค่าเงินบาทของธนาคารแห่งประเทศไทยในครั้งนี้ก็เพื่อจะรักษาดุลยภาพภายนอก คือ ช่วยลดการขาดดุลย์ในดุลการค้าและดุลการชำระเงินนั่นเอง โดยหวังว่าภายหลังการลดค่าเงินบาทแล้วมูลค่าสินค้าออกจะเพิ่มขึ้น เพราะราคาสินค้าออกของไทยจะถูกลงในสายตาของชาวต่างประเทศ ส่วนมูลค่าสินค้าเข้าจะลดลงเพราะราคาสินค้าเข้าจะแพงขึ้นในสายตาของคนไทย โดยใช้หลักของค่าความยืดหยุ่นเข้ามาพิจารณา คือ การลดค่าเงินจะเป็นผลดีต่อประเทศนั้น ในการแก้ปัญหาดุลการค้าขาดดุลย์ ถ้าอุปสงค์ต่อสินค้าออกและอุปสงค์ต่อสินค้าเข้าของประเทศนั้นมีค่าสูงพอ คือ มากกว่า ๑ หรือรวมกันแล้วมีค่ามากกว่า ๑^๑

^๑จาก Marshall - Lerner Condition $\eta_x + \eta_m > 1$

ตารางที่ ๔.๒

มูลค่าสินค้าออก สินค้าเข้า คุณการค่า และคุณการชำระเงินของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๓-๒๕๑๕

(ล้านบาท)

ปี	อัตราการ			อัตราการ		
	สินค้าออก	เปลี่ยนแปลง \pm %	สินค้าเข้า	เปลี่ยนแปลง + %	คุณการค่า	คุณการชำระเงิน
๒๕๑๓	๑๔,๗๗๒	+ ๐.๔	๒๗,๐๐๙	+ ๔.๐	- ๑๒,๒๓๗	- ๒,๖๕๒.๐
๒๕๑๔	๑๔,๒๗๕	- ๓.๔	๒๖,๗๙๔	- ๐.๘	- ๙,๕๑๙	- ๓๓๕.๒
๒๕๑๕	๒๒,๔๙๑	+ ๕๗.๖	๓๐,๘๗๕	+ ๑๕.๒	- ๘,๓๘๔	+ ๓,๙๙๑.๕

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

จากตารางที่ ๔.๒ จะเห็นว่าตัวเลขของสินค้าออก สินค้าเข้า ดุลการค้า และ ดุลการชำระเงิน ของปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งเป็นระยะเวลา ๑ ปีหลังจากที่มีการลดค่าเงินบาทแล้ว เป็นไปในทางที่ดี ตามที่ได้หวังเอาไว้ มูลค่าสินค้าออกเพิ่มขึ้นสูงมาก คือ ร้อยละ ๕๗.๖ ดุลการค้าขาดดุลย่น้อยลง^๑ และดุลการชำระเงินก็เกินดุลย์ อย่างไรก็ตาม มูลค่าสินค้าเข้าไม่ได้ลดลงแต่กลับเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๑๕.๒ ถ้าจะพิจารณาถึงโครงสร้างของการนำเข้าในช่วงระยะเวลานั้น ปรากฏว่าโครงสร้างของสินค้าเข้าของประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่มีการนำเข้าสินค้าประเภทวัตถุดิบ และกึ่งวัตถุดิบมากขึ้น นอกเหนือไปจากเครื่องจักรและสินค้าอุตสาหกรรมแล้ว ซึ่งสินค้าเหล่านี้ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคามีค่าต่ำ เพราะ เป็นสินค้าที่จำเป็น ดังนั้น การลดค่าเงินบาทจึงไม่ เป็นผลดีต่อการนำเข้า

อนึ่ง ถึงแม้ว่าดุลการชำระเงินในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ จะเกินดุลย์เป็นจำนวนมากก็ตาม แต่การเกินดุลย์นั้นไม่ได้เป็นผลมาจากการลดค่าของเงินบาทแม้แต่น้อย เพราะ ดุลการค้ายังคงขาดดุลย์ สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ดุลการชำระเงินของประเทศไทย เกินดุลย์ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๑๗ คือการเกินดุลย์ในบัญชีบริการ ซึ่ง เกิดจากการใช้จ่ายของทหารอเมริกัน ประเทศไทยในช่วงสงครามเวียดนาม รายการนี้ไม่ได้เป็นผลที่มาจากความสามารถในการผลิตของประเทศไทย เลย

อย่างไรก็ตามถึงแม้การลดค่าเงินจะมีผลดีอยู่บ้างต่อสินค้าออกและดุลการค้า ตามที่ได้กล่าว แต่ผลเสียก็มีเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อหนี้สินต่างประเทศ และระดับ

^๑ในส่วนนี้ผู้เขียนมุ่งพิจารณาเฉพาะผลของการลดค่าเงินที่มีต่อดุลการค้า เท่านั้น โดยสมมติว่าสิ่งอื่น ๆ คงที่ ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ดุลการค้าที่ขาดดุลย่น้อยลงนี้อาจจะเป็นเพราะสาเหตุอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ผลจากการเปลี่ยนแปลงค่าของเงิน เช่น เลิกเพราะประเทศไทยเริ่มนโยบายส่งเสริมการส่งออก (Export Promotion) ในช่วงเวลานั้นก็ได้

ตารางที่ ๔.๓

หนึ่งค่าง ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

ประเทศ	หนี้เงินตราสกุล จากประเทศต่าง ๆ	แลกเปลี่ยนเป็นดอลลาร์สหรัฐฯ ในอัตราเก่า (ล้านดอลลาร์ฯ)	แลกเปลี่ยนเป็นดอลลาร์สหรัฐฯ ในอัตราใหม่ (ล้านดอลลาร์ฯ)	ส่วนต่างที่เพิ่มขึ้น (ล้านดอลลาร์ฯ)
ญี่ปุ่น	๑๗,๙๖๐.๖๘ ล้านเยน	๔๘.๘๘	๕๘.๓๑	๘.๔๒
เยอรมันตะวันตก	๒๐๑.๕๑ ล้านมาร์ค	๕๕.๐๖	๖๒.๕๘	๗.๕๒
ออสเตรเลีย	๑๙๘.๑๘ ล้านซिलลิง	๗.๖๖	๘.๕๕	๐.๘๙
อังกฤษ	๑.๔๙ ล้านปอนด์	๓.๕๘	๓.๘๘	๐.๓๐
คานาดา	๑.๐๐ ล้านดอลลาร์คานาดา	๐.๙๓	๑.๐๑	๐.๐๘
รวม		๑๑๗.๐๖	๑๓๔.๓๓	๑๗.๒๗

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ ๔.๔

อัตราแลกเปลี่ยนเปรียบเทียบของการลดค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ พ.ศ. ๒๕๑๔

อัตราแลกเปลี่ยนในอัตราเก่า	อัตราแลกเปลี่ยนในอัตราใหม่
๑ ดอลลาร์สหรัฐฯ = ๓.๕๐ เยน	๑ ดอลลาร์สหรัฐฯ = ๓.๐๘ เยน
๑ ดอลลาร์สหรัฐฯ = ๓.๖๖ มาร์ค	๑ ดอลลาร์สหรัฐฯ = ๓.๒๒ มาร์ค
๑ ดอลลาร์สหรัฐฯ = ๒๖ ซิลลิง	๑ ดอลลาร์สหรัฐฯ = ๒๓.๓๐ ซิลลิง
๒.๔ ดอลลาร์สหรัฐฯ = ๑ ปอนด์	๒.๖๐๖ ดอลลาร์สหรัฐฯ = ๑ ปอนด์
๑ ดอลลาร์สหรัฐฯ = ๑.๐๘ ดอลลาร์- คานาดา	๑ ดอลลาร์สหรัฐฯ = ๐.๘๘ ดอลลาร์- คานาดา

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

หนี้สินต่างประเทศภาครัฐบาลของไทย เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ มีหนี้สินเป็นเงินตราต่างประเทศทั้งสิ้นประมาณ ๓๗๓.๘๔ ดอลลาร์สหรัฐฯ (ประมาณ ๗,๗๗๕.๘๗ ล้านบาท) จำแนกเป็นเงินสำคัญสกุลต่าง ๆ ได้ดังนี้

เงินดอลลาร์สหรัฐฯ	๒๕๖.๗๒	ล้านบาท
เงินเยนญี่ปุ่น	๗,๑๘๖๐.๖๘	ล้านเยน
เงินมาร์คเยอรมัน	๒๐๑.๕๑	ล้านมาร์ค
เงินซิลลิงออสเตรเลีย	๑๘๘.๑๘	ล้านซิลลิง
เงินปอนด์อังกฤษ	๑.๔๘	ล้านปอนด์
เงินดอลลาร์คานาดา	๑.๐๐	ล้านดอลลาร์คานาดา

เมื่อไทยได้ประกาศลดค่าเงินตามสหรัฐอเมริกา คือ เทียบค่าเท่ากับเงินดอลลาร์เหมือนเดิม ๑ เทียบเท่ากับ ๒๐.๘๐ บาท เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว เงินมาร์ค เงินเยน เงินปอนด์

ราคาสินค้าภายในประเทศลดจนเงินสกุลอื่นบางสกุลเพิ่มค่าขึ้น ย่อมมีผลให้หนี้สินที่อยู่ในรูปของเงินสกุลดังกล่าวเพิ่มสูงขึ้น

เมื่อดูตามตารางที่ ๔.๓ จะเห็นได้ว่า เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ หนี้สินต่างประเทศของไทยที่เป็นเงินสกุลอื่น (นอกเหนือจากเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกา) มีทั้งสิ้น ๑๑๗.๑๒ ล้านดอลลาร์ฯ (ประมาณ ๒,๔๓๖.๐๙ ล้านบาท) หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงค่าเงินแล้ว ภาระหนี้สินจะเพิ่มขึ้นอีกประมาณ ๑๗.๒๑ ล้านดอลลาร์ฯ (ประมาณ ๓๕๗.๙๗ ล้านบาท) ซึ่งรวมเป็นภาระหนี้สินทั้งสิ้นประมาณ ๑๓๔.๓๓ ล้านดอลลาร์ฯ (ประมาณ ๒,๗๙๔.๐๖ ล้านบาท)

อย่างไรก็ตาม หนี้รัฐบาลที่มีอยู่ส่วนใหญ่ เป็นหนี้ที่มีกำหนดชำระคืนระยะยาว เช่น หนี้เงินมาร์คชำระงวดสุดท้ายในปี พ.ศ. ๒๕๓๑ และหนี้เงินเยนชำระงวดสุดท้ายในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ฉะนั้น ภาวะการชำระหนี้ที่เพิ่มขึ้นจริง ๆ ในระยะของช่วงเวลาที่มีการลดค่าเงิน อาจกล่าวได้ว่ามีจำนวนไม่มากนัก

สำหรับระดับราคาสินค้าภายในประเทศ^๑ นั้น ปรากฏว่าในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ระดับราคาสินค้าและบริการที่ใช้ในประเทศสูงขึ้นร้อยละ ๖.๔ เมื่อเงินบาทลดค่าตามเงินดอลลาร์ฯ และจะสูงขึ้นร้อยละ ๔.๕ หากเงินบาทไม่ลดค่า และถึงแม้ว่าการลดค่าเงินจะทำให้ราคาสินค้าเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ ๖.๕ แต่ระดับราคาทั่วไปในประเทศเพิ่มเพียงร้อยละ ๑.๙ เท่านั้น เพราะในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ระดับราคาในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ ๔.๕ อยู่แล้ว แม้ไม่มีการลดค่าเงิน การที่ราคาสูงขึ้นดังกล่าวเป็นเพราะผลผลิตทางการเกษตรในประเทศลดลงเนื่องจากภาวะฝนแล้ง และมีการส่งสินค้าบางชนิด เช่น ข้าว และน้ำตาลออกไปจำหน่ายต่างประเทศในปริมาณมากเกินไป ทำให้ระดับราคาสินค้าเหล่านี้สูงขึ้น อนึ่ง การลดค่าเงินบาทได้มีผลทำให้รายได้ของผู้ส่งออก

^๑สภาพร ชินะจิตร, ธนาคารแห่งประเทศไทย, "ผลของการลดค่าเงินบาทเมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๑๕," วารสารเศรษฐกิจรายเดือน (พฤษภาคม ๒๕๑๖) : ๒๕.

คิดเป็นเงินบาทเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๗.๒^๑ ซึ่งอาจจะทำให้เกษตรกรผู้ผลิตมีรายได้เพิ่มขึ้น
ก็ได้

ถึงแม้ว่าการลดค่าเงินในครั้งนี้อาจจะมีผลเสียในแง่ดังที่ได้กล่าวมาก็ตาม แต่ก็
เปรียบเทียบกับผลดีในแง่การของเพิ่มขึ้นในมูลค่าการส่งออก ซึ่งทำให้รายได้จากการส่ง
ออกเพิ่มขึ้น และดุลการค้าที่ขาดดุลย่น้อยลงแล้ว การลดค่าเงินในครั้งนี้นับว่าเป็นผลดี
มากกว่าเป็นผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจไทย ซึ่งนับได้ว่าการตัดสินใจของธนาคารแห่ง-
ประเทศไทยในครั้งนี้เป็น การตัดสินใจที่ถูกต้อง

การลดค่าเงินบาทครั้งที่สอง กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๖

ต้นปี พ.ศ. ๒๕๑๖ สภาพการณ์ด้านการเงินของโลกมีความวุ่นวายเกิดขึ้นอีก
เพราะได้เกิดการกึ่งกำไรขึ้นอย่างมากมาย จนกลายเป็นวิกฤตการณ์ทางการเงิน
ระหว่างประเทศขึ้นและจบลงด้วยการลดค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นครั้งที่ ๒ ในระยะ
เวลาเพียง ๑๔ เดือน

วิกฤตการณ์คราวนี้เริ่มต้นจากการที่ประเทศอิตาลีประกาศมาตรการป้องกัน
เงินทุนไหลออกนอกประเทศ เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๖ โดยการแบ่งตลาด
แลกเปลี่ยนเงินตราออกเป็น ๒ ตลาด คือ ตลาดการค้า (Commercial Market)
และตลาดการเงิน (Financial Market) ในตลาดการค้านี้รัฐบาลจะยังคงรักษา
อัตราแลกเปลี่ยนเงินให้อยู่ภายในช่วงที่กำหนดไว้กับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ
และองค์การตลาดร่วมยุโรป ธุรกรรมที่จะแลกเปลี่ยนเงินในตลาดการค้าได้ คือ ธุรกรรมเดิน-
สะพัด ซึ่งได้แก่การชำระเงินค่าสินค้าและการแลกเปลี่ยนเงินของนักท่องเที่ยว ส่วนในตลาด
การเงินนั้น รัฐบาลจะปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินลอยตัวไปโดยอิสระ ธุรกรรมอื่น ๆ
ที่ไม่ใช่ธุรกรรมเดินสะพัด เช่น การโอนเงินทุนต่าง ๆ จะต้องแลกเปลี่ยนเงินนี้

^๑ เรื่องเดียวกัน

ซึ่งหลังจากที่รัฐบาลได้ประกาศแยกตลาดแลกเปลี่ยนเงินแล้ว ปรากฏว่าอัตราแลกเปลี่ยนเงินในตลาดดังกล่าวลอยตัวต่ำลงทันที

สาเหตุที่เงินลีร์ของอิตาลีมีฐานะอ่อนแอสูงมากในระยะหลัง ๆ นี้สืบเนื่องจากความวุ่นวายทางด้านการเมืองภายในประเทศ และภาวะการผลิตตกต่ำลงเนื่องจากการนัดหยุดงานของกรรมกร ฉะนั้น ผู้มีเงินลีร์อยู่ในมือจึงพยายามหนีออกจากเงินลีร์เข้าหาเงินสกุลอื่นที่มีฐานะแข็งแกร่งกว่า มีการลักลอบนำธนบัตรลีร์เข้าไปในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน เพื่อแลกเปลี่ยนเป็นเงินสกุลอื่น ทำให้เกิดตลาดมืดขึ้น อัตราแลกเปลี่ยนเงินลีร์ในตลาดมืดนี้ตกต่ำลงมาก ผู้ที่ต้องการเงินลีร์เพื่อธุรกิจต่าง ๆ จึงสามารถหาซื้อเงินลีร์ในตลาดมืดได้ในราคาถูก ทำให้รัฐบาลอิตาลีต้องสูญเสียรายได้ไปจำนวนมาก

วัตถุประสงค์สำคัญที่อิตาลีปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินในตลาดการเงิน (Financial Market) ลอยตัวต่ำลงก็เพื่อยับยั้งการส่งเงินตราต่างประเทศออกเพื่อเก็งกำไรในตลาดมืด และขณะเดียวกันก็เป็นการยับยั้งการขยายตัวของตลาดมืดและดึงดูดธุรกิจต่าง ๆ กลับเข้าไปหาตลาดทางการ ซึ่งรัฐบาลจะสามารถควบคุมได้ดีขึ้น แต่มาตรการของอิตาลีก็ส่งผลทำให้ตลาดเงินในสวิสเกิดปั่นป่วน บรรดานักเก็งกำไรปรับเปลี่ยนเงินลีร์เป็นเงินดอลลาร์สหรัฐฯ แล้วแลกเปลี่ยนเป็นเงินฟรังก์สวิสอีกต่อหนึ่ง การเก็งกำไรดังกล่าวมีผลทำให้ค่าของเงินดอลลาร์ฯ ตกต่ำลงทุกที และในวันที่ ๒๒ มกราคม นั้นธนาคารกลางของสวิสต้องรับซื้อเงินดอลลาร์ฯ ไปถึง ๒๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อพยุงอัตราแลกเปลี่ยนเงินไว้ในช่วงที่กำหนด ดังนั้น รุ่งขึ้นวันที่ ๒๓ มกราคม รัฐบาลสวิสจึงแก้ไขด้วยการประกาศระงับการเข้าพุงราคาเงินดอลลาร์ฯ ชั่วคราวซึ่งหมายความว่ารัฐบาลจะปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินฟรังก์สวิสลอยตัวโดยปริยาย ซึ่งเป็นของแน่นอนว่าจะต้องลอยสูงขึ้น เมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ฯ

เค้าของความยุ่งยากเริ่มปรากฏชัดขึ้นในตอนนี้เอง เพราะมาตรการของอิตาลีและสวิสมีผลทำให้ฐานะของเงินดอลลาร์ฯ ในตลาดการเงินสำคัญ ๆ พลอยตกต่ำลงเกิดการเก็งกำไรอย่างมากมาย (การเก็งกำไรในที่นี้หมายถึงการคุ้มครองผลประโยชน์ของตนเองให้พ้นอันตรายจากการเปลี่ยนแปลงค่าเงินตราด้วย) โดยผู้ที่มีเงินดอลลาร์ฯ

อยู่ในมือพากันแลกเปลี่ยนเป็นเงินตราสกุลแข็งอื่น ๆ ที่สำคัญได้แก่ เงินมาร์คและเงินเยน ทั้งนี้ เพราะคนทั่วไปคาดกันอยู่ว่าเงินมาร์คและเงินเยนจะเพิ่มค่า

เหตุการณ์เริ่มรุนแรงขึ้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ อัตราแลกเปลี่ยนของเงินดอลลาร์ฯ ในตลาดการเงินสำคัญ ๆ ตกต่ำลงถึงระดับขอบเขตขั้นต่ำ และธนาคารกลางของหลายประเทศในยุโรปต้องเข้าซื้อเงินดอลลาร์ฯ เพื่อพยุงอัตราแลกเปลี่ยนไว้สำหรับธนาคารกลางของเยอรมันตะวันตกนั้น ต้องซื้อไว้ในวันนั้นถึงประมาณ ๒๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ขณะเดียวกันก็เกิดการแตกตื่นขายเงินดอลลาร์ฯ ขึ้นในญี่ปุ่นด้วย เพราะเป็นที่คาดหมายกันอยู่ก่อนแล้วว่าเงินเยนจะต้องเพิ่มค่าในไม่ช้า ธนาคารกลางของญี่ปุ่นต้องรับซื้อเงินดอลลาร์ฯ ไว้ประมาณ ๘๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ รัฐบาลญี่ปุ่นได้พยายามปฏิเสธอย่างแข็งขันว่าจะไม่มีการเพิ่มค่าเงินเยน และกระทรวงการคลังได้ออกประกาศเตือนว่าธนาคารใดขายเงินดอลลาร์ฯ มากเกินกว่าความจำเป็นทางการค้าอาจจะถูกริบใบอนุญาต

อนึ่ง ในวันเดียวกันนี้รัฐบาลอิตาลีได้แก้ไขระเบียบการแลกเปลี่ยนเงินบางประการคือ ให้นักท่องเที่ยวแลกเปลี่ยนเงินในตลาดการเงินซึ่งใช้อัตราแลกเปลี่ยนเงินลอยตัว แทนที่จะให้แลกเปลี่ยนในตลาดการค้า ซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนมีค่าคงที่ ทั้งนี้ เพราะยังมีการเก็งกำไรโดยอาศัยชื่อ "นักท่องเที่ยว" อยู่

รุ่งขึ้นวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นวันศุกร์ มีผู้แตกตื่นขายเงินดอลลาร์ฯ ในตลาดการเงินสำคัญ ๆ มากยิ่งขึ้น เพราะเกรงกันว่าระหว่างสุดสัปดาห์นี้เงินมาร์คและเงินเยนอาจเพิ่มค่าก็ได้ คณะรัฐมนตรีของเยอรมันตะวันตกต้องประชุมฉุกเฉินเพื่อหาทางแก้ไขสถานการณ์ และลงมติให้พยุงราคาเงินดอลลาร์ฯ ไว้ต่อไปโดยไม่ยอมเพิ่มค่าเงินมาร์คหรือปล่อยให้ค่าเงินมาร์คลอยตัวสูงขึ้น ขณะเดียวกันก็ได้ประกาศควบคุมการปริวรรตเงินตราเข้มงวดขึ้นอีก ที่สำคัญคือกำหนดให้ชาวต่างประเทศที่จะซื้อหุ้นบริษัทในเยอรมันตะวันตกต้องขออนุญาตจากธนาคารกลางก่อน ผู้สั่งสินค้าเข้าในเยอรมันตะวันตกต้องรับ

ชำระค่าสินค้าโดยไม่ชักช้า และบริษัทต่างประเทศจะส่งเงินเข้ามาให้บริษัทในเครือของตนในเยอรมันตะวันตกไม่ได้ นอกจากนั้นยังจะออกกระเปียบบังคับให้บริษัทที่กู้เงินจากต่างประเทศต้องนำเงินมาฝากไว้ที่ธนาคารกลางทั้งหมด มาตรการต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออุดช่องโหว่ต่าง ๆ ที่มีผู้ส่งเงินจากต่างประเทศเข้าไปเก็งกำไรในเยอรมันตะวันตก

ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ธนาคารกลางต่าง ๆ ของยุโรปและญี่ปุ่นต้องซื้อเงินดอลลาร์ฯ ไว้รวมกันประมาณ ๑,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

วันจันทร์ที่ ๔ กุมภาพันธ์ การขายดอลลาร์ฯ ค่อยซาลงบ้าง เพราะรัฐบาลเยอรมันตะวันตกและญี่ปุ่นแสดงท่าทีแข็งขันว่าจะไม่เพิ่มค่าเงินมาร์คและเงินเยน ประกอบกับผู้กู้เงินดอลลาร์ฯ ทยอยเข้ามาเพื่อเก็งกำไรระหว่างสกุลสัปดาห์จำเป็นต้องนำเงินดอลลาร์ฯ ไปชำระคืนด้วย อย่างไรก็ตาม พอรุ่งขึ้นวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ การแตกตื่นขายเงินดอลลาร์ฯ ก็กลับรุนแรงขึ้นอีก ธนาคารกลางของเยอรมันตะวันตกต้องรับซื้อเงินดอลลาร์ฯ ไว้ในวันนี้ถึงประมาณ ๑,๕๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คณะรัฐมนตรีของเยอรมันตะวันตกต้องประชุมกันอีก แต่ผลที่สุดก็สั่งให้พุงค่าของเงินดอลลาร์ฯ ไว้ต่อไป ถึงแม้ว่าจะต้องทุ่มเทเงินมาร์คออกมามากเท่าใดก็ตาม

วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ การขายเงินดอลลาร์ฯ ในตลาดต่าง ๆ ลดน้อยลงบ้าง แต่พอวันที่ ๘ และ ๙ ก็กลับมีการขายเงินดอลลาร์ฯ กันมากอีก ซึ่ง ๒ วันนี้ธนาคารกลางของเยอรมันตะวันตกต้องซื้อเงินดอลลาร์ฯ ไว้ประมาณ ๔ พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ รวมระยะตั้งแต่ต้นเดือนกุมภาพันธ์นี้ต้องรับซื้อไว้ประมาณ ๖ พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สำหรับธนาคารกลางของญี่ปุ่นนั้นก็ต้องรับซื้อไว้กว่า ๑ พันล้านดอลลาร์ฯ ระหว่างนี้รัฐบาลเยอรมันตะวันตกพยายามปฏิเสธไม่ยอมเพิ่มค่าของเงินมาร์คหรือปล่อยให้เงินมาร์คลอยตัวแต่ฝ่ายเดียวอย่างเด็ดขาด โดยอ้างเหตุผลว่าเป็นการไม่ยุติธรรมเพราะถึงแม้การค้าต่างประเทศของเยอรมันตะวันตกจะเกินดุลอย่างมาก คือ กว่า ๖ พันล้านดอลลาร์ฯ ในปีที่แล้ว แต่ดุลการ-

ชำระ เงินของ เยอรมันตะวันตกก็มีได้ขาดสมดุลย์แต่อย่างใด นอกจากนั้นการเพิ่มค่าเงิน มาร์คหรือปล่อยให้ค่าเงินมาร์คลอยตัวยังเป็นการทำลายแผนการของกลุ่มตลาดร่วมยุโรป ที่จะรวมระบบการเงินเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอีกด้วย สำหรับการแบ่งแยกตลาดแลกเปลี่ยนเงินตราออกเป็น ๒ ตลาดตามแบบอิตาลีและฝรั่งเศสนั้น รัฐบาลเยอรมันตะวันตกเห็นว่า ไม่เหมาะสมกับโครงสร้างทางการเงินของประเทศ เพราะไม่สามารถจะควบคุมได้ อย่างไรก็ตามนายวิลลี บรันท์ นายกรัฐมนตรีของเยอรมันตะวันตกก็แถลงว่าจะยอมรับพิจารณามาตรการต่าง ๆ ซึ่งตกลงกันในระดับตลาดร่วม ฉะนั้น นักเก็งกำไรจึงยังมีความหวังอยู่ว่าค่าของเงินมาร์คอาจถูกปล่อยให้ลอยตัวสูงขึ้น ถ้าหากกลุ่มตลาดร่วมทั้งหมดตกลงปล่อยให้ค่าเงินตราของตนลอยตัวร่วมกัน และหากเป็นเช่นนั้นค่าของเงิน เยนก็จะต้องลอยตัวสูงขึ้นตามไปด้วย

สำหรับทางด้านญี่ปุ่นนั้น^๑ ท่าทีแข็งขันที่จะไม่ยอมเพิ่มค่าเงิน เยนหรือปล่อยให้ค่าเงินเยนลอยตัวดูจะอ่อนตัวลงบ้างในระยะนี้ คือมีการแถลงจากเจ้าหน้าที่ของทางการเป็นนัย ๆ ว่า ขณะนี้กำลังติดตามสถานการณ์ในยุโรปอย่างใกล้ชิด ถ้าหากเงินมาร์คถูกปล่อยให้ลอยตัวและมีค่าสูงขึ้น ญี่ปุ่นก็จะหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องปล่อยให้ค่าเงินเยนสูงขึ้นเช่นกัน ประจวบกับในระยะเดียวกันนี้เองนายวิลเลียม ฮีเบิร์ต ผู้แทนพิเศษทางการค้าของประธานาธิบดีนิกสัน ได้เดินทางมาเจรจาการค้ากับญี่ปุ่น มีข่าวแพร่สะพัดออกมาว่านายฮีเบิร์ตได้เรียกร้องให้ญี่ปุ่น เร่งมือหาทางแก้ไขปัญหาที่ญี่ปุ่น เกินดุลการค้ากับสหรัฐอเมริกาอย่างมากมาย คือเมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๔ ญี่ปุ่นเป็นฝ่ายเกินดุลถึง ๔ พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ฝ่ายญี่ปุ่นแก้ว่าได้พยายามเต็มที่แล้วโดยยกเอามาตรการป้องกันการเพิ่มค่าเงินเยนซึ่งประกาศใช้เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๑๔ ขึ้นมาอ้าง แต่นายฮีเบิร์ตก็ชี้ให้เห็นว่ามาตรการต่าง ๆ ของญี่ปุ่น เท่าที่ใช้ไปแล้วยังไม่บังเกิดผลในทางที่จะช่วยสหรัฐฯ แต่อย่างใด

^๑ ธนาคารกรุงไทย, "เศรษฐกิจปริทัศน์," วารสารเศรษฐกิจ (กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖) : ๖ - ๑๑.

นอกจากนั้น นายฮีเบิร์ตยังกล่าวในทำนองว่า เวลาสำหรับญี่ปุ่นเหลือน้อยแล้ว สหรัฐ-อเมริกาอาจจำเป็นต้องใช้มาตรการเด็ดขาดในเร็ว ๆ นี้ นั่นคือใช้มาตรการเก็บภาษีพิเศษแก่สินค้าขาเข้าทุกชนิด ซึ่งย่อมจะก่อความเสียหายให้แก่ญี่ปุ่นเป็นอันมาก

จากข่าวการเจรจาการค้าดังกล่าวนี้จึงทำให้วงการทั่วไปเชื่อกันว่าสหรัฐอเมริกาคงจะบีบให้ญี่ปุ่นต้องเพิ่มค่าเงินเยนในเร็ว ๆ นี้เป็นแน่ ด้วยเหตุนี้ธนาคารต่าง ๆ ในญี่ปุ่นจึงพยายามขายเงินดอลลาร์ฯ ออกให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อป้องกันผลเสียหายอันจะเกิดจากการที่เงินเยนเพิ่มค่า

อนึ่ง ตลาดเงินตราที่กรุงโตเกียว นั้น เปิดทำการในวันเสาร์ด้วยครึ่งวัน ฉะนั้น เพื่อป้องกันเหตุวุ่นวาย เนื่องจากการเก็งกำไรในขณะตลาดการเงินอื่น ๆ ปิดทำการ ประจำสัปดาห์ รัฐบาลญี่ปุ่นจึงประกาศปิดตลาดเงินตราของตนในวันเสาร์ที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ เสียก่อน และรอฟังสถานการณ์ในยุโรปต่อไป

ตอนค่ำวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ นายเฮลมุท ชมิดท์ รัฐมนตรีว่าการคลังของเยอรมันตะวันตก เดินทางไปกรุงปารีส เพื่อพบปะกับนาย แอนโทนี บาร์เบอร์ รัฐมนตรีว่าการคลังของสหราชอาณาจักร และ นายวาเลรี ฮิสการ์ เดสแตง รัฐมนตรีว่าการคลังของฝรั่งเศส เพื่อปรึกษาหารือกันและแสวงหาสิ่งที่เรียกกันว่า "a joint European solution" คือ มาตรการแก้ปัญหาร่วมกันของยุโรป อย่างไรก็ตามหลังจากการปรึกษาหารือดังกล่าวมิได้มีการตกลงข้อใด ๆ

ระหว่างที่ตลาดเงินตราในยุโรปและญี่ปุ่นเกิดความวุ่นวายในระยะสัปดาห์ที่แล้วมานั้น ปรากฏว่าไม่ค่อยมีข่าวอะไรจากทางด้านสหรัฐอเมริกา นอกจากข่าวว่าธนาคารกลางที่กรุงนิวยอร์กได้เข้าช่วยพยุงค่าของเงินดอลลาร์ฯ ไว้บ้างเป็นครั้งคราว และโดยมากจะเข้าแทรกแซงในตลาดในระยะที่ธนาคารกลางในยุโรปปิดทำการประจำวันไปแล้ว เพราะเวลาที่นิวยอร์กช้ากว่าทางยุโรปประมาณ ๕ ชั่วโมง อย่างไรก็ตาม ในวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ก็มีข่าวเปิดเผยออกมาว่าประธานาธิบดีนิกสันได้ส่ง นายพอล เอ.

วอลต์ เกอร์ ปลัดกระทรวงการคลังฝ่ายการเงิน เดินทางออกจากวอชิงตันตั้งแต่วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ เพื่อไปปรึกษาหารือกับผู้นำทางการเงินของญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส อิตาลี และเยอรมันตะวันตก เป็นที่เข้าใจกันว่าประธานาธิบดีนิกสันคงจะมอบหมายให้นายวอลต์ เกอร์ต่อรองกับผู้นำทางการเงินของประเทศต่าง ๆ ให้มีการปรับค่าแลกเปลี่ยนเงินตรากันใหม่เพื่อแก้ปัญหาการขาดดุลการชำระเงินของสหรัฐอเมริกา

ในคืนวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ นายวอลต์ เกอร์ได้ประชุมกับรัฐมนตรีการคลังของประเทศสำคัญ ๆ ที่กรุงปารีส แต่ไม่มีการตกลงข้อ ๆ เกี่ยวกับผลของการประชุมแต่อย่างใด คาดกันในวงการธนาคารของยุโรปว่า สหรัฐอเมริกาได้เสนอลดค่าของเงินดอลลาร์ฯ ลงประมาณร้อยละ ๕ เมื่อเทียบกับทองคำ และขอให้เยอรมันตะวันตกและญี่ปุ่นเพิ่มค่าเสมอภาคของเงินมาร์คร้อยละ ๕ และเงินเยนร้อยละ ๘ หรือเพิ่มค่าเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ฯ ประมาณร้อยละ ๑๐ และ ๑๓ ตามลำดับ แต่ก็คงจะยังคงตกลงกันไม่ได้ อย่างไรก็ตามหลังจากการประชุมดังกล่าว รัฐบาลของประเทศสำคัญ ๆ ก็ประกาศปิดตลาดเงินตราของตนชั่วคราวตั้งแต่วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ เพื่อยุติความวุ่นวายสับสน สำหรับตลาดนิวยอร์กนั้นปิดทำการอยู่แล้ว เนื่องจาก เป็นวันที่ระลึกวันเกิดของประธานาธิบดีลินคอล์น

ตลอดวันจันทร์ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ซึ่งตลาดเงินตราสำคัญ ๆ ปิดทำการหมด มีการซื้อขายเงินตราระหว่างธนาคารบ้างจำนวนไม่มากนัก ตามอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งกำหนดกันเองโดยอิสระ ข้าราชการเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเงินสับสน ไม่มีผู้ใดทราบแน่ชัดว่าผลสุดท้ายจะลงเอยกันอย่างไร

ในกลางดึกของคืนวันที่ ๑๒ นั้นเอง นายยอร์ช พี. ซูลท์ รัฐมนตรีว่าการคลังของสหรัฐอเมริกาได้เรียกประชุมผู้แทนหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ และประกาศให้ทราบว่าสหรัฐอเมริกาตกลงลดค่าของเงินดอลลาร์ฯ เทียบกับทองคำลงร้อยละ ๑๐ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือเพิ่มราคาทางการของทองคำร้อยละ ๑๑.๑ จากออนซ์ละ ๓๘.๐๐ ดอลลาร์สหรัฐฯ เป็น

ออนซ์ละ ๔๒.๒๒ ดอลลาร์ฯ นายซุสท์แถลงด้วยว่ารัฐบาลญี่ปุ่นตกลงจะปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนของเงินเยนลอยตัว เมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ฯ ซึ่งเป็นที่คาดว่าค่าของเงินเยนจะลอยสูงขึ้นจากเดิมประมาณร้อยละ ๑๕-๒๐ นอกจากประกาศลดค่าของเงินดอลลาร์ฯ แล้ว นายซุสท์ยังได้ประกาศว่ารัฐบาลจะเสนอร่างกฎหมายการค้าเข้าสู่การพิจารณาของสภาองเกรส และจะยกเลิกกฎหมายควบคุมการส่งเงินทุนออกจากสหรัฐอเมริกาด้วย

จากการประกาศดังกล่าวก็หมายความว่าวิกฤตการณ์เงินตราครั้งนี้ยุติลงด้วยการที่ค่าของเงินดอลลาร์ฯ ลดลงร้อยละ ๑๐ ซึ่งเป็นการลดค่าครั้งที่ ๒ ในระยะเวลาเพียง ๑๔ เดือน วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ตลาดลอนดอนก็เปิดทำการและในวันต่อมาตลาดเงินตราสำคัญอื่น ๆ ก็เปิดทำการเป็นปกติ บรรดาประเทศสำคัญ ๆ ในยุโรปซึ่งมิได้เปลี่ยนแปลงค่าเงินตราของตนต่างก็ประกาศอัตรากลาง (Central Exchange Rate) เทียบกับเงินดอลลาร์ฯ เสียใหม่ คือ ฝรั่งเศสเปลี่ยนจาก ๕.๑๑๕๗ ฟรังก์ต่อ ๑ ดอลลาร์ฯ เป็น ๔.๖๐๔๑๔ ฟรังก์ต่อ ๑ ดอลลาร์ฯ เยอรมันตะวันตกเปลี่ยนจาก ๓.๒๒๒๕ มาร์กต่อ ๑ ดอลลาร์ฯ เป็น ๒.๕๐๐๓ มาร์กต่อ ๑ ดอลลาร์ฯ เบลเยียมเปลี่ยนจาก ๔๔.๘๑๕๙ ฟรังก์ต่อ ๑ ดอลลาร์ฯ เป็น ๔๐.๓๓๔๔ ฟรังก์ต่อ ๑ ดอลลาร์ฯ เนเธอร์แลนด์เปลี่ยนจาก ๓.๒๔๔๗ กิลเดอร์ต่อ ๑ ดอลลาร์ฯ เป็น ๓.๕๒๐๒๓๗ กิลเดอร์ต่อ ๑ ดอลลาร์ฯ เดนมาร์กเปลี่ยนจาก ๖.๔๘๐๐ โครน ต่อ ๑ ดอลลาร์ฯ เป็น ๖.๒๘๖๐๔ โครน ต่อ ๑ ดอลลาร์ฯ สำหรับสวีเดนนั้นได้ลดค่าเงินของตนลงบางส่วน ดังนั้น อัตรากลางจึงเปลี่ยนจาก ๔.๘๑๘๒ โครน ต่อ ๑ ดอลลาร์ฯ เป็น ๔.๕๖ โครน ต่อ ๑ ดอลลาร์ฯ หรือเท่ากับเงินโครนสวีเดนเพิ่มค่าร้อยละ ๕.๕ เมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ฯ ประเทศอื่น ๆ นอกจากนี้ต่างก็ปรับค่าเงินตราของตนเสียใหม่ตามความเหมาะสม

เงินตราสำคัญ ๆ ที่ถูกปล่อยให้ลอยตัวอยู่ในระหว่างนี้คือ เงินดอลลาร์ฯ คานาดา เงินปอนด์สเตอร์ลิง เงินปอนด์ไอร์แลนด์ เงินลีร์อิตาลี เงินฟรังก์สวิส และเงินเยนญี่ปุ่น

ระยะที่เปิดตลาดเงินตราใหม่ ๆ นั้น อัตราแลกเปลี่ยนของเงินดอลลาร์ฯ เมื่อเทียบกับเงินตราสำคัญ ๆ ของยุโรปอยู่สูงกว่าอัตรากลางที่กำหนดใหม่ และสูงเกือบถึง

ขอบเขตขั้นสูงที่กำหนดไว้ตามข้อตกลงสมิธโซเนียน (ร้อยละ ๒.๒๕ ของอัตรากลาง) จึงทำให้ธนาคารกลางของเยอรมันตะวันตกสามารถระบายเงินดอลลาร์ฯ ออกขายในตลาดได้ประมาณ ๑ พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สำหรับเงินเยนญี่ปุ่นนั้น เมื่อเปิดตลาดวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ อัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวอยู่ในระดับสูงกว่าอัตรากลางเดิม (๓๐๘ เยน ต่อ ๑ ดอลลาร์ฯ) ประมาณร้อยละ ๑๔ - ๑๕

วิกฤตการณ์การเงินระหว่างประเทศครั้งนี้ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วโดยไม่มีใครคาดคิดมาก่อน เพราะในระยะปลายปี พ.ศ.๒๕๑๔ นั้นฐานะของเงินดอลลาร์สหรัฐฯ กำลังกระเตื้องดีขึ้น เนื่องจากการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา และภาวะเงินเฟ้อในสหรัฐอเมริกาที่อยู่ในระดับต่ำกว่าทางยุโรปมาก ดังนั้นวิกฤตการณ์การเงินครั้งนี้จึงแสดงให้เห็นชัดอีกเรื่องหนึ่งว่าระบบการเงินตามข้อตกลงสมิธโซเนียน ซึ่งใช้กันอยู่ตอนนั้นมีลักษณะบอบบางและเปราะมาก เพียงแต่มีเหตุการณ์ผิดปกติขึ้น เล็กน้อย เท่านั้นก็อาจลุกลามกลายเป็นวิกฤตการณ์การเงินขึ้นได้โดยง่าย ทั้งนี้ก็เพราะว่าเงินดอลลาร์ฯ จำนวนมหาศาล (ประมาณ ๖๐ พันล้านดอลลาร์ฯ) ที่ตกค้างอยู่ในมือของทางการและเอกชนในประเทศต่าง ๆ ไม่สามารถแลกเปลี่ยนเป็นทองคำจากสหรัฐอเมริกาได้ ทำให้คนทั่วไปไม่ไว้วางใจในค่าของเงินดอลลาร์ฯ การปฏิรูประบบเงินตราใหม่ซึ่งคณะกรรมการกลุ่ม ๒๐ ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศกำลังดำเนินการอยู่ก็ยังไม่ก้าวหน้าไปมากนัก นอกจากนั้นการปรับค่าเงินตราครั้งที่แล้ว เมื่อเดือนธันวาคมพ.ศ.๒๕๑๔ ก็มิได้แสดงผลให้เห็นดังที่นักวิชาการด้านการเงินได้คาดกันไว้ ตรงกันข้ามสหรัฐอเมริกาต้องขาดดุลการค้าเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๑๔ เป็น ๓ เท่าตัว ขณะเดียวกันทั้งเยอรมันตะวันตกกับญี่ปุ่นกลับเกินดุลการค้าเพิ่มขึ้นอีก เหตุการณ์ทั้งหลายเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้วิกฤตการณ์การเงินระหว่างประเทศครั้งนี้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงที่สุด ถ้าพิจารณาจากจำนวนเงินที่ไหลเข้าไปประเทศเยอรมันตะวันตกและประเทศญี่ปุ่นในระยะเพียง ๑ สัปดาห์เศษ ของวิกฤตการณ์ครั้งนี้ก็มีเป็นจำนวนถึงประมาณ ๘ พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เทียบกับวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นในเดือนพฤษภาคม พ.ศ.๒๕๑๔ ซึ่งทำให้เงินมาร์คต้องถูกปล่อยให้ลอยตัวนั้นมีเงินไหลเข้าประเทศเยอรมันตะวันตกเพียง ๔ พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และใช้เวลาไม่นานเกิน ๓ เดือน

อย่างไรก็ตาม วิกฤตการณ์การเงินครั้งนี้ก็ได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็ว ผิดกับ วิกฤตการณ์ในระยะปลายปี พ.ศ.๒๕๑๔ ซึ่งกว่าจะสามารถปรับค่าเงินตราขึ้นใหม่ได้ก็ต้อง เสียเวลาเจรจากันหลายเดือน และจากผลของการแก้ไขวิกฤตการณ์การเงินครั้งนี้แสดงให้เห็นความจริงอย่างหนึ่งว่า สหรัฐอเมริกามีความพร้อมใจที่จะลดค่าของเงินดอลลาร์ฯ ลงทันทีเพื่อแก้ไขสถานการณ์ ผิดกับในระยะก่อน ๆ ที่ได้พยายามกีดกันการลดค่าเงินดอลลาร์ฯ อย่างเหนียวแน่น

การปรับค่าเงินใหม่ระหว่างเงินสกุลสำคัญ ๆ ครั้งนี้ส่งผลกระทบกระเทือนไปทั่วโลก เช่นเดียวกับการปรับค่าเงินครั้งที่แล้ว คือแต่ละประเทศต้องปรับค่าของเงินของตนใหม่ สุดแล้วแต่ว่าเงินตราของตนจะมีความสัมพันธ์กับเงินตราสกุลอื่น ๆ มากน้อยอย่างไร บางประเทศลดค่าเงินของตนลง เต็มที่ตามที่ค่าของเงินดอลลาร์ฯ ลดลง ซึ่งหมายความว่าอัตราแลกเปลี่ยนกับเงินดอลลาร์ฯ จะคงอยู่ตามเดิม บางประเทศก็ยังคงรักษาค่าเงินเทียบกับทองคำไว้ตามเดิม ซึ่งหมายความว่าเงินตราจะมีค่าสูงขึ้นเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ฯ ประมาณร้อยละ ๑๑ ส่วนบางประเทศก็ลดค่าเงินของตนตามเงินดอลลาร์ฯ เป็นบางส่วน คือไม่ถึงร้อยละ ๑๐ ตามที่ค่าเงินดอลลาร์ฯ ลดลง หมายความว่าเงินตรานั้นจะมีค่าสูงขึ้นบ้าง เมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ฯ แต่จะมีค่าลดลงเมื่อเทียบกับเงินซึ่งรักษาค่าเทียบกับทองคำไว้ตามเดิม

สำหรับประเทศไทยนั้น เลือกเอาวิธีลดค่าเงินบาทลงตามเงินดอลลาร์สหรัฐฯ คือ ร้อยละ ๑๐ ทั้งนี้เพื่อให้อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับเงินดอลลาร์ฯ คงเดิม คือ ๒๐.๘๐ บาท ต่อ ๑ ดอลลาร์สหรัฐฯ และได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดค่าเสมอภาคของเงินบาทใหม่ให้เท่ากับทองคำบริสุทธิ์หนัก ๐.๐๓๕๔๖๖๔ กรัม โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๑๖ เป็นต้นไป การที่ธนาคารแห่งประเทศไทยตัดสินใจดังกล่าวนี้ เพื่อมุ่งที่จะรักษาค่าของทุนสำรองระหว่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเงินดอลลาร์ฯ มิให้มีค่าลดลง (เมื่อตราค่าเป็นเงินดอลลาร์ฯ หรือเงินบาท) และมุ่งที่จะส่งเสริมสินค้าขาออก เพราะเมื่อเงินบาทมีค่าต่ำลงราคาสินค้าออกของไทยก็จะมีราคาถูกลง เมื่อคิดเป็นเงินตราต่างประเทศ ซึ่งจะทำให้สินค้าของไทยมีฐานะการแข่งขันในต่างประเทศดีขึ้น

ตามแถลงการณ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยนั้น ปรากฏว่าเมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ คือก่อนหน้าที่เงินดอลลาร์ฯ จะลดค่า ประเทศไทยมีเงินสำรองระหว่างประเทศของการอยู่ทั้งหมด ๑,๑๘๔.๖ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในจำนวนนี้เป็นเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เสีย ๖๘๔.๑ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือประมาณร้อยละ ๕๗ เป็นทองคำรวมทั้งฐานะที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศและสิทธิพิเศษถอนเงินเสียประมาณร้อยละ ๑๓ เหลืออีกร้อยละ ๓๐ เป็นเงินมาร์ค เงินเยน และเงินปอนด์สเตอร์ลิงบ้าง ฉะนั้น เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับเงินดอลลาร์ฯ คงเดิม เงินสำรองส่วนที่เป็นเงินดอลลาร์ฯ ก็จะมีค่าเป็นเงินบาทคงเดิม ส่วนที่เป็นทองคำ ฐานะในกองทุนฯ และสิทธิพิเศษถอนเงินจะมีค่าเพิ่มขึ้นประมาณ ๓๐๐ ล้านบาท สำหรับส่วนที่เป็นเงินมาร์คจะมีค่าเพิ่มประมาณ ๔๐๐ ล้านบาท สำหรับส่วนที่เป็นเงินเยนนั้นก็จะมีค่าเพิ่มขึ้นเช่นกัน

ในการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยอ้างว่าการลดค่าเงินบาทครั้งนี้จะมีผลต่อการรักษาทุนสำรองระหว่างประเทศไม่ให้ลดลงนั้น ฟังดูไม่ค่อยมีเหตุผล เพราะในเดือนกุมภาพันธ์ ระดับทุนสำรองระหว่างประเทศของไทยมีค่าสูงถึง ๑,๑๘๔.๖ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งทุนสำรองจำนวนนี้สามารถส่งสินค้าเข้าโดยไม่ส่งสินค้าออกได้ถึง ๗ - ๘ เดือน^๑ ซึ่งถือว่าเป็นระดับที่สูงมาก ดูตารางที่ ๔.๕ เพราะฉะนั้นในเรื่องทุนสำรองของประเทศไทยไม่ควรที่จะมีปัญหาอะไรเลย^๒ และถึงแม้ว่าไม่มีการลดค่าตามเงินบาทตามเงินดอลลาร์ฯ ทุนสำรองที่อยู่ในรูปของเงินบาทก็มีอยู่เท่าเดิม ถึงแม้จะลดลงในรูปของเงินดอลลาร์ฯ ก็ตาม แต่เป็นในรูปของบัญชีซึ่งเป็นตัวเลขเท่านั้น

^๑ดร. อัมมาร์ สยามวาลา และ วินัย เล่าประสิทธิ์, "การลดค่าเงินบาทเป็นครั้งที่สอง," เอกสารรายปักษ์ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา (กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖).

^๒ดูรายละเอียดจาก สมหญิง ภูษาร, "ทุนสำรองระหว่างประเทศของไทย," (Research Paper คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๑๗)

: บทที่ ๓.

ตารางที่ ๔.๕

อัตราเงินของทุนสำรองระหว่างประเทศต่อการนำสินค้าเข้าของประเทศไทย

พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๑๖

ปี	ทุนสำรองระหว่างประเทศ		ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ
	สินค้านำเข้า	อัตราส่วนของทุนสำรองต่อการนำสินค้าเข้า	
๒๕๑๕	๑,๐๕๒.๕	๑,๔๗๒.๘	๐.๗๑
๒๕๑๖	๑,๒๙๕.๒	๒,๐๔๒.๙	๐.๖๓

ที่มา : สมหญิง ภูษธร, "ทุนสำรองระหว่างประเทศของไทย", (Research Paper คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๑๗) : ๓๘.

ส่วนเรื่องของการรักษาระดับการแข่งขันของสินค้าออกของไทยในต่างประเทศ โดยสินค้าออกจะมีราคาถูกลง เมื่อคิดเป็นเงินตราต่างประเทศจะทำให้สินค้าออกเพิ่มสูงขึ้น เมื่อลดค่าเงินบาทแล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทยยังคงคำนึงถึงหลักการในเรื่องของค่า-ความยืดหยุ่นของอุปสงค์สินค้าออก และอุปสงค์สินค้าเข้า เช่นเดียวกัน การลดค่าเงินบาท ครั้งแรกเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ โดยมุ่งหวังว่าจะทำให้การขาดดุลย์ในดุลการค้า ดีขึ้น ในระยะเวลาเดียวกันนั้นเอง ได้มีบทความชิ้นหนึ่งกล่าวไว้เกี่ยวกับการลดค่า-เงินบาททั้งสองครั้ง คือใน พ.ศ. ๒๕๑๔ และ พ.ศ. ๒๕๑๖ โดยสรุปออกมาว่า^๑ ค่าของเงินบาทนั้นเมื่อนำมาคำนวณเฉลี่ยโดยเอาปริมาณการค้ากับประเทศคู่ค้าสำคัญ ๆ ของประเทศ ๑๕ ประเทศตามลำดับความสำคัญ คือ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา เยอรมันตะวันตก สหราชอาณาจักร เนเธอร์แลนด์ ฮอลแลนด์ สิงคโปร์ มาเลเซีย ออสเตรเลีย อิตาลี

^๑ธนาคารกรุงไทย, "เศรษฐกิจปริทัศน์, วารสารเศรษฐกิจ (กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖) .

สวิสเซอร์แลนด์ เบลเยียม ฝรั่งเศส อินเดีย และออสเตรเลีย เป็นตัวถ่วงน้ำหนัก แล้วปรากฏผลออกมาว่า เงินบาทมีค่าลดลงเมื่อเทียบกับเงินของประเทศคู่ค้าสำคัญ ๆ ดังกล่าวประมาณร้อยละ ๘.๗ ในการลดค่าเงินบาทครั้งแรก เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ.๒๕๑๔ และประมาณร้อยละ ๘.๘ ในการลดค่าเงินบาทครั้งที่สอง เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๑๖ เมื่อรวมกันแล้วค่าของเงินบาทลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๑๗.๕ อัตราดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นอัตราการลดค่าเงินที่มีประสิทธิผล (Effective Devaluation Rate) คือ จะมีผลอย่างแท้จริงต่อฐานะการค้าของประเทศและถ้าไม่มีปัจจัยอย่างอื่นเข้ามาแทรกแซงแล้ว ฐานะการแข่งขันของสินค้าออกของไทยจะดีขึ้น

ซึ่งการวิเคราะห์นี้ผู้เขียนเข้าใจว่า ผู้วิเคราะห์ได้ตั้งข้อสมมติให้ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าออกและอุปสงค์ต่อสินค้าเข้าของประเทศไทย มีค่ามากกว่า ๑ หรือมีค่ารวมกันแล้วมากกว่า ๑ ซึ่งเป็นไปตาม Marshall - Lerner Condition ดังนั้นจึงทำให้การศึกษาเป็นไปในลักษณะที่การลดค่าเงินจะเป็นผลดีต่อดุลการค้าและดุลการชำระเงิน

ตารางที่ ๔.๖

มูลค่าสินค้าออก สินค้าเข้า คุณการค่าและคุณการชำระเงินของประเทศไทย

พ.ศ. ๒๕๑๖-๒๕๒๑

ล้านบาท

ปี	สินค้าออก	อัตราการ		สินค้าเข้า	อัตราการ		คุณการค่า	คุณการชำระเงิน
		เปลี่ยนแปลง	± %		เปลี่ยนแปลง	± %		
๒๕๑๖	๓๒,๒๒๖	+	๔๓.๓	๔๒,๑๘๔	+	๓๖.๖	- ๙,๙๔๘	+ ๘๖๔.๒
๒๕๑๗	๔๙,๗๘๙	+	๕๔.๕	๖๔,๐๔๔	+	๕๑.๘	- ๑๔,๒๔๔	+ ๘,๐๑๒.๐
๒๕๑๘	๔๕,๐๐๗	-	๙.๖	๖๖,๘๓๕	+	๔.๘	- ๒๑,๘๒๘	- ๒,๘๕๘.๐
๒๕๑๙	๖๐,๗๘๗	+	๓๔.๑	๗๒,๘๗๗	+	๙.๐	- ๒๑,๐๘๐	- ๘๒.๘
๒๕๒๐	๗๑,๑๘๘	+	๑๗.๑	๙๔,๑๗๗	+	๒๙.๒	- ๒๒,๙๗๙	- ๗,๕๓๗.๙
๒๕๒๑	๘๓,๐๖๕	+	๑๖.๑	๑๐๘,๘๕๙	+	๑๕.๖	- ๒๕,๗๙๔	- ๑๓,๒๙๘.๐

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

จากตารางที่ ๔.๖ จะเห็นว่าดุลการค้ายังขาดดุลย์เช่นเดิม และจำนวนการขาดดุลย์ได้เพิ่มสูงขึ้นทุกปี ทั้ง ๆ ที่มูลค่าการส่งออกได้เพิ่มสูงขึ้น (แต่ลดลงในปี พ.ศ.๒๕๑๘) แต่มูลค่าการนำเข้าก็เพิ่มสูงขึ้นมากเช่นกัน ส่วนดุลการชำระเงินนั้นหลังจากปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ก็ขาดดุลย์ตลอดในจำนวนที่มากขึ้นเรื่อย ๆ

อนึ่ง ถ้าจะพิจารณาเกี่ยวกับค่าของความยืดหยุ่นของอุปสงค์สินค้าเข้าและอุปทานสินค้าออกของไทยในช่วงเวลาเดียวกันนั้น ได้มีผู้วิเคราะห์ไว้ตามตารางที่ ๔.๗ ซึ่งแสดงค่าความยืดหยุ่นต่อราคาของอุปสงค์สินค้าเข้าและอุปทานสินค้าออก (Price Elasticity of Import Demand and Export Supply) โดยแบ่งหมวดของสินค้าตาม SITC (Standard International Trade Classification) สมการอุปสงค์-สินค้าเข้าถูกกำหนดให้ขึ้นอยู่กับราคาและมูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศที่แท้จริง (Real GDP) ส่วนฟังก์ชันของอุปทานสินค้าออกถูกกำหนดจากราคา^๒

^๑Thumrong Chientachakul, "Demand for International Reserve and Exchange Rate Policy : A Case Study of Thailand," Appendix C (Master thesis of Economic, Faculty of Economics Thammasat University October 1980).

^๒ดูรายละเอียดจาก Sataporn Jinachitra, "A Study on Import Demand Equations for Thailand," Discussion Paper Series No. DP/75/11, Bank of Thailand, 1975.

ตารางที่ ๔.๗

ค่าความยืดหยุ่นต่อราคาของอุปสงค์สินค้าเข้าและอุปทานสินค้าออกของประเทศไทย

พ.ศ. ๒๕๑๖ - ๒๕๒๑

ค่าความยืดหยุ่นต่อราคา	๒๕๑๖	๒๕๑๗	๒๕๑๘	๒๕๑๙	๒๕๒๐	๒๕๒๑
๑. อุปสงค์สินค้าเข้า	-๐.๘๓๘	-๐.๗๘๓	-๐.๗๘๗	-๐.๗๕๐	-๐.๗๕๑	-๐.๗๗๗
๒. อุปทานสินค้าออก	๐.๕๑๘๑	๐.๕๕๖๓	๐.๕๖๐๙	๐.๕๕๘๘	๐.๕๖๘๙	๐.๕๖๘๐

ที่มา : Thumrong Chientachakul, "Demand for International Reserve and Exchange Rate Policy
A Case Study of Thailand"

ตารางที่ ๔.๘

โครงสร้างการนำเข้าของประเทศไทยแยกตามหมวด SITC

พ.ศ. ๒๕๑๖ - ๒๕๒๑ คิดเป็นร้อยละ

หมวด SITC	๒๕๑๖	๒๕๑๗	๒๕๑๘	๒๕๑๙	๒๕๒๐	๒๕๒๑
๐ อาหาร	๓.๓๑	๒.๘๖	๒.๙๖	๓.๑๘	๒.๗๐	๒.๖๘
๑ เครื่องดื่มและยาสูบ	๑.๐๑	๑.๐๗	๑.๑๔	๐.๙๑	๑.๑๓	๐.๙๕
๒ วัตถุดิบ	๘.๔๗	๖.๗๔	๖.๐๓	๗.๒๘	๗.๙๙	๖.๘๙
๓ น้ำมันเชื้อเพลิงและพลั่วลื่น	๑๑.๒๑	๑๙.๘๕	๒๑.๕๗	๒๓.๒๕	๒๒.๕๔	๒๑.๕๑
๔ น้ำมันจากพืชและสัตว์	๐.๒๑	๐.๒๐	๐.๑๖	๐.๒๓	๐.๓๒	๐.๒๖
๕ เคมีภัณฑ์	๑๖.๐๘	๑๔.๗๒	๑๓.๕๓	๑๔.๖๓	๑๔.๔๑	๑๔.๑๐
๖ สินค้าหัตถอุตสาหกรรม	๒๑.๓๑	๑๘.๙๘	๑๖.๐๑	๑๖.๖๙	๑๖.๖๓	๑๗.๓๙
๗ เครื่องจักรและยานพาหนะ	๓๓.๕๒	๓๒.๓๓	๓๕.๐๕	๒๙.๘๔	๓๐.๒๐	๓๑.๖๖
๘ สินค้าหัตถอุตสาหกรรมเบ็ดเตล็ด	๔.๙๘	๓.๒๕	๓.๒๕	๓.๙๙	๔.๐๘	๔.๕๖
รวม	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐

ที่มา : Thumrong Chientachakul, "Demand for International Reserve and Exchange Rate Policy : A Case Study of Thailand."

: p. 89.

ตารางที่ ๔.๙

โครงสร้างการส่งออกของประเทศไทยแยกตามหมวด SITC

พ.ศ. ๒๕๑๖ - ๒๕๒๑ คิดเป็นร้อยละ

หมวด SITC	๒๕๑๖	๒๕๑๗	๒๕๑๘	๒๕๑๙	๒๕๒๐	๒๕๒๑
๐ อาหาร	๔๕.๗๐	๕๘.๐๕	๖๑.๗๓	๕๙.๙๒	๕๘.๖๕	๕๑.๒๔
๑ เครื่องดื่มและยาสูบ	๑.๑๐	๐.๙๖	๑.๓๔	๑.๑๙	๑.๓๖	๑.๔๘
๒ วัตถุดิบ	๒๘.๑๓	๑๙.๑๔	๑๕.๗๙	๑๖.๘๘	๑๕.๙๘	๑๕.๙๖
๓ น้ำมันเชื้อเพลิงและถ่านหิน	๑.๓๘	๐.๘๑	๐.๕๘	๐.๒๐	๐.๐๓	๐.๐๒
๔ น้ำมันจากพืชและสัตว์	๐.๑๑	๐.๐๙	๐.๑๐	๐.๐๗	๐.๐๔	๐.๐๕
๕ เคมีภัณฑ์	๐.๕๔	๐.๗๓	๐.๕๖	๐.๔๕	๐.๔๓	๐.๕๖
๖ สินค้าหัตถอุตสาหกรรม	๑๙.๖๐	๑๖.๗๖	๑๔.๙๐	๑๕.๗๙	๑๗.๔๔	๒๒.๐๕
๗ เครื่องจักรและยานพาหนะ	๐.๒๖	๐.๖๖	๑.๓๓	๒.๐๘	๒.๕๐	๓.๔๓
๘ สินค้าหัตถอุตสาหกรรมเบ็ดเตล็ด	๓.๑๖	๒.๘๐	๓.๖๗	๔.๑๒	๓.๕๗	๕.๓๑
รวม	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐

ที่มา : Thumrong Chientachakul, "Demand for International Reserve and Exchange Rate Policy : A Case Study of Thailand."

: p. 90.

การลดค่าเงินจะช่วยแก้ปัญหาดุลการค้าและดุลการชำระเงิน โดยมีเงื่อนไขเกี่ยวกับค่าของความยืดหยุ่น ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ในกรณีของประเทศไทยนั้นจากตารางที่ ๔.๗ ปรากฏว่าค่าความยืดหยุ่นต่อราคาของอุปสงค์สินค้าเข้านั้น มีค่าต่ำคือมีค่าน้อยกว่า ๑ เพราะฉะนั้นผลดีต่อดุลการค้าและดุลการชำระเงินในด้านสินค้าเข้าจะไม่เกิดขึ้น ส่วนค่าความยืดหยุ่นต่อราคาของอุปสงค์ที่มีต่อสินค้าออกของไทยนั้น ยังไม่ได้มีผู้ใดทำการศึกษาวี้อย่างจริงจัง ให้ผลสรุปออกมาอย่างแน่ชัด อย่างไรก็ตามจากสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อคาดคะเนค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์สินค้าออก ก็อาจจะทำได้

จากตารางที่ ๔.๗ เช่นเดียวกันได้แสดงให้เห็นค่าความยืดหยุ่นต่อราคาของอุปทานสินค้าออก ซึ่งมีค่าน้อยคือมีค่าต่ำกว่า ๑ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ - ๒๕๒๑ ซึ่งสิ่งนี้เป็นผลมาจากลักษณะของสินค้าออกของไทย ซึ่งเป็นสินค้าขั้นปฐม ค่าความยืดหยุ่นของอุปทานจะมีค่าต่ำอยู่แล้ว อนึ่ง ประเทศไทยยังเป็นเพียงผู้ส่งออกรายย่อยในตลาดส่งออกของโลกด้วย สัดส่วนในการส่งออกของไทยนั้นน้อยมาก เมื่อเทียบกับการส่งออกสินค้าในตลาดโลก คือในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ - ๒๕๑๔ สัดส่วนของการส่งออกของไทยคิดเป็นร้อยละ ๐.๒๕ ของการส่งออกสินค้าในตลาดโลก ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ - ๒๕๑๘ ประมาณร้อยละ ๐.๒๘ และ ปี พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๑ ประมาณร้อยละ ๐.๓ ถึงแม้ว่าอัตราการเพิ่มของการส่งออกในแต่ละปีจะเพิ่มขึ้นในอัตราที่ค่อนข้างสูงก็ตาม แต่เป็นผลมาจากความสามารถที่จะขยายปริมาณการส่งออก โดยขยายตลาดมากกว่าจะเป็นผลมาจากภาวะราคาสินค้าในตลาดโลกเอื้ออำนวย^๑ นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์สรุปออกมาว่าสินค้าส่งออกของไทยนั้น หลายชนิดประสบปัญหาขาดเสถียรภาพในรายได้^๒ อันเป็นผลมาจากความผันผวนของปริมาณการส่งออกมากกว่าราคาส่งออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งออกของจำพวก

^๑ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์ และ สมกิต แสงเพชร, "โครงสร้างการส่งออกของไทย," วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ (ตุลาคม ๒๕๒๒ - มีนาคม ๒๕๒๓): ๔๖๕.

^๒พลายพล คุ่มทรัพย์, "การวิเคราะห์สาเหตุของการขาดเสถียรภาพในสินค้าส่งออกบางชนิดของประเทศไทย ปี พ.ศ. ๒๕๐๐-๒๕๑๗," วารสารเศรษฐศาสตร์ (มิถุนายน ๒๕๒๑)

อาหาร มีข้อจำกัดมากทางด้านอุปทาน เช่น ข้าว ซึ่งเป็นสินค้าออกหลักทำรายได้แก่ประเทศเป็นจำนวนมาก แต่การค้าข้านั้นขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลเสมอ และโดยมากจะมีความขัดแย้งกันในเป้าหมายของนโยบาย เช่น ต้องการที่จะให้มีข้าวในปริมาณที่เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องการรายได้จากการส่งออกข้าวออกที่สูงที่สุด สำหรับการส่งออกของจำพวกแร่และวัตถุดิบนั้น รายได้จากการส่งออกขาดเสถียรภาพเพราะสาเหตุมาจากความไม่แน่นอนของอุปสงค์ในประเทศอุตสาหกรรม เช่น ยางพารา ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ราคายางธรรมชาติตกต่ำลงมาก เพราะมีการพัฒนายางสังเคราะห์ซึ่งมีราคาถูกกว่าใช้ทดแทนยางธรรมชาติ แต่หลังจากปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ราคายางธรรมชาติกลับเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากราคาของผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งใช้ในการสังเคราะห์ยางได้เพิ่มขึ้นตามราคาน้ำมันดิบ มีผลทำให้ยางธรรมชาติสามารถแข่งขันในตลาดได้ดีขึ้น และประเทศไทยก็สามารถส่งยางออกได้เพิ่มขึ้นทั้งในด้านปริมาณและรายได้ แต่ข้อจำกัดในแง่อุปทานก็เกิดขึ้นอีก ไม่สามารถตอบสนองต่อการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์ และจากการศึกษาทางเศรษฐมิติได้พบว่า ค่าความยืดหยุ่นของอุปทานของยางพาราในประเทศไทยผู้ผลิตยางพาราหลาย ๆ ประเทศ ไม่มีความยืดหยุ่นเลย^๑

จากเหตุผลเหล่านี้เองแสดงให้เห็นว่า อุปทานสินค้าออกของประเทศไทยมีข้อจำกัดทำให้ไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อการเพิ่มขึ้นในความต้องการซื้อหลังจากมีการลดค่าเงินบาทแล้ว ฉะนั้น ผลดีของการลดค่าเงินจากการเพิ่มขึ้นของมูลค่าสินค้าออกจึงไม่ได้เป็นไปตามหลักของ Marshall - Lerner Condition

จากลักษณะการผลิตของสินค้าขั้นปฐมซึ่งต้องพึ่งดินฟ้าอากาศและจากเหตุผลต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมา แสดงให้เห็นว่าอุปทานสินค้าออกของประเทศไทยมีข้อจำกัด ยากที่จะตอบสนองต่อการเพิ่มขึ้นในความต้องการซื้อจากต่างประเทศ ซึ่งอาจจะเพิ่มขึ้นหลังจาก

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๑.

ที่มีการลดค่าเงินบาทแล้ว ถ้าเป็นเช่นนั้นผลของการลดค่าเงินโดยมูลค่าของสินค้าออกเพิ่มขึ้นจึงไม่ได้เป็นไปตามหลักของ Marshall - Lerner Condition ในขณะเดียวกันมูลค่าสินค้าเข้าก็เพิ่มสูงขึ้น และดุลการค้าก็ขาดดุลอย่างมากขึ้นทุกที

การลดค่าเงินดอลลาร์ฯ ครั้งหลังนี้มีผลสะท้อนให้ภาวะการชำระหนี้ของประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นตามที่ตามตารางที่ ๔.๑๐ นั้น จะเห็นได้ว่าเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๖ หนี้สินต่างประเทศของไทยที่เป็นเงินสกุลอื่น ยกเว้นหนี้ที่อยู่ในรูปเงินดอลลาร์สหรัฐฯ (ซึ่งมีค่าคงเดิม) รวมทั้งสิ้น ๑๖๕.๗๗ ล้านดอลลาร์ฯ (ประมาณ ๓,๔๔๘.๐๒ ล้านบาท) เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มค่าของเงินเหล่านั้น ภาวะการชำระหนี้ได้เพิ่มขึ้นอีกประมาณ ๒๓.๘๒ ล้านดอลลาร์ฯ (ประมาณ ๔๕๕.๔๕ ล้านบาท) รวมเป็นภาระหนี้ทั้งสิ้นประมาณ ๑๘๙.๕๙ ล้านดอลลาร์ฯ (หรือประมาณ ๓,๙๐๓.๔๗ ล้านบาท) ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าผลของการลดค่าเงินดอลลาร์ของสหรัฐอเมริกาทั้งสองครั้ง มีผลกระทบกระเทือนต่อภาระหนี้สินของไทยให้สูงขึ้นทั้งสองครั้งรวม ๔๑.๐๓ ล้านดอลลาร์ฯ หรือประมาณ ๘๕๓.๕๒ ล้านบาท นับได้ว่าเป็นเงินจำนวนมากที่ประเทศไทยต้องรับภาระในการชำระหนี้กับต่างประเทศเพิ่มขึ้น

สำหรับระดับราคาสินค้าภายในประเทศนั้น ความจริงแล้วก่อนที่จะมีการลดค่าเงินบาทครั้งนี้ ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไป โดยเฉพาะหมวดอุปโภคและบริโภคได้สูงขึ้นแล้ว สำหรับสินค้าในหมวดเกษตรกรรมมีราคาสูงขึ้น เพราะสืบเนื่องมาจากปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ประเทศไทยผลิตสินค้าเกษตรกรรมหลักได้น้อย และเป็นระยะที่ตลาดต่างประเทศต้องการซื้อจากไทยเป็นจำนวนมาก สำหรับสินค้าเข้าส่วนใหญ่ของไทยก็มีราคาสูงขึ้น ซึ่งสาเหตุมาจากประเทศต่าง ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น อังกฤษ และประเทศสมาชิกในองค์การตลาดร่วม ได้ประสบภาวะเงินเฟ้อ มีการขึ้นค่าจ้างแรงงานในบางประเทศ และค่า-

ตารางที่ ๔.๑๐

หนี้คงค้าง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๖

ประเทศ	หนี้เงินตราสกุล จากประเทศต่าง ๆ	แลกเปลี่ยนเป็นดอลลาร์ฯ- สหรัฐฯ ในอัตราเก่า (ล้านดอลลาร์ฯ)	แลกเปลี่ยนเป็นดอลลาร์ฯ- สหรัฐฯ ในอัตราใหม่ (ล้านดอลลาร์ฯ)	ส่วนต่างที่เพิ่มขึ้น (ล้านดอลลาร์ฯ)
ญี่ปุ่น	๑๙,๒๗๑.๕๙ ล้านเยน	๖๒.๕๗	๗๓.๕๖	๑๐.๙๙
เยอรมันตะวันตก	๑๙๘.๕๑ ล้านมาร์ค	๖๑.๖๕	๖๘.๕๕	๖.๙๐
ออสเตรเลีย	๑๙๔.๔๖ ล้านซिलลิง	๘.๓๕	๙.๒๗	๐.๙๒
อังกฤษ	๑.๓๐๓ ล้านปอนด์	๓.๕๐	๓.๕๗	๐.๐๗
คานาดา	๑.๐๐ ล้านดอลลาร์คานาดา	๐.๙๙	๑.๐๐	๐.๐๑
เคนมารีก	๒๕.๐๐ ล้านโครน	๓.๕๘	๓.๙๘	๐.๔๐
ฝรั่งเศส	๑๓๗.๐๐ ล้านฟรังก์	๒๕.๒๓	๒๙.๗๖	๔.๕๓

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ ๕๑๑

อัตราแลกเปลี่ยนเปรียบเทียบของการลดค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ พ.ศ. ๒๕๑๖

อัตราแลกเปลี่ยนในอัตราเก่า			อัตราแลกเปลี่ยนในอัตราใหม่		
๑	ดอลลาร์ = ๓๐๘	เยน	๑	ดอลลาร์ = ๒๖๒	เยน
๑	ดอลลาร์ = ๓.๒๒	มาร์ค	๑	ดอลลาร์ = ๒.๙๐	มาร์ค
๑	ดอลลาร์ = ๒๓.๓๐	ชิลลิง	๑	ดอลลาร์ = ๒๐.๙๗	ชิลลิง
๒.๖๐๖	ดอลลาร์ = ๑	ปอนด์	๒.๗๓๙	ดอลลาร์ = ๑	ปอนด์
๑	ดอลลาร์ = ๐.๙๙	ดอลลาร์- คานาดา	๑	ดอลลาร์ = ๐.๙๙๗๔	ดอลลาร์- คานาดา
๑	ดอลลาร์ = ๖.๙๘	โครน	๑	ดอลลาร์ = ๖.๒๘๒๐๕	โครน
๑	ดอลลาร์ = ๕.๔๓๐๘	ฟรังก์	๑	ดอลลาร์ = ๕.๖๐๔๑	ฟรังก์

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

หนี้สินต่างประเทศภาครัฐบาลของไทย เมื่อ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖ มีหนี้สินเป็นเงินตราต่างประเทศทั้งสิ้นประมาณ ๔๔๙.๐๔ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ประมาณ ๙,๓๔๐.๐๓ ล้านบาท) ซึ่งแยกเป็นเงินสกุลต่าง ๆ ได้ต่อไปนี้

เงินดอลลาร์สหรัฐฯ	๒๘๓.๒๗	ล้านดอลลาร์ฯ
เงินเยนญี่ปุ่น	๑๙,๒๗๑.๕๙	ล้านเยน
เงินมาร์คเยอรมัน	๑๙๘.๕๑	ล้านมาร์ค
เงินชิลลิงออสเตรเลีย	๑๙๕.๔๖	ล้านชิลลิง
เงินปอนด์อังกฤษ	๑.๓๐๓	ล้านปอนด์
เงินดอลลาร์คานาดา	๑.๐๐	ล้านดอลลาร์คานาดา
เงินโครนเดนมาร์ค	๒๕	ล้านโครน
เงินฟรังก์ฝรั่งเศส	๑๓๗	ล้านฟรังก์

ระวางเรือบรรทุกสินค้าได้มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี นอกจากนั้น เงินตราสกุลสำคัญได้แก่ เงินเยนญี่ปุ่นและเงินมาร์ค ได้มีค่าสูงขึ้น ทำให้สินค้าเข้าของไทยจากประเทศญี่ปุ่นและเยอรมันตะวันตกมีราคาสูงขึ้นไปอีก

การลดค่าเงินบาทย่อมจะทำให้ราคาสินค้าทั่วไปสูงขึ้น โดยเฉพาะสินค้าที่ผลิตขึ้นใช้ภายในและสินค้าออกประเภทที่ต้องใช้วัตถุดิบและสินค้ากึ่งสำเร็จรูปจากต่างประเทศ และสินค้าที่สั่งมาจากประเทศที่มีได้ลดค่าของเงินตราตามเงินดอลลาร์สหรัฐฯ การขึ้นราคาสินค้าดังกล่าวในระยะนี้ ย่อมจะทำให้ภาวะเงินเฟ้อภายในประเทศ ซึ่งค่อนข้างจะหนักอยู่แล้วทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นไปอีก สำหรับสินค้าที่ไทยผลิตขึ้นใช้ภายในและเหลือเป็นสินค้าส่งออก สินค้าที่จะได้รับผลกระทบกระเทือนอย่างหนักที่สุดคงได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ฝ้าย ปูนซีเมนต์ และสินค้าบริโภครูปอื่น ๆ สำหรับสินค้าที่ไทยสั่งเข้ามา ได้แก่ น้ำมันดิบ วัตถุดิบ สินค้ากึ่งสำเร็จรูป เครื่องจักรกล อุปกรณ์ไฟฟ้า บัญเคมี ยาฆ่าแมลงและยาสำเร็จรูป สินค้าเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นสินค้าหลัก และต่างก็มีผลสะท้อนทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อระดับค่าครองชีพของประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะคนในเมืองหลวง นอกจากนี้แล้วสินค้าดังกล่าวนี้ก็ เป็นสินค้าที่มีแรงผลักดันทางด้านราคาสูงพออยู่แล้ว สำหรับราคาข้าวสูงขึ้นนั้น สาเหตุสืบเนื่องมาจากผลผลิตภายในประเทศต่ำ และการขาดแคลนข้าวในภาคพื้นเอเชีย สำหรับราคาน้ำมัน แรงผลักดันมาจากกลุ่มผู้ผลิตน้ำมันดิบในตะวันออกกลางที่จะขึ้นราคาน้ำมันดิบ

จากผลเสียของการที่ดุลการค้าขาดดุลย์เพิ่มขึ้นมาก หนี้สินต่างประเทศสูงขึ้น และระดับราคาสินค้าภายในประเทศเพิ่มขึ้นในอัตราสูง ภายหลังจากการลดค่าเงินบาทครั้งนี้ เป็นการแสดงให้เห็นการตัดสินใจที่ไม่ถูกต้องนักของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งผลเสียต่าง ๆ เหล่านี้ได้สร้างแรงกดดันให้ธนาคารแห่งประเทศไทยต้องเพิ่มค่าเงินบาทขึ้นในเดือนกรกฎาคม ปีเดียวกันนั่นเอง

การเพิ่มค่าเงินบาท กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๖

อย่างไรก็ตาม จนกระทั่งถึงเดือนมีนาคมแล้วความวุ่นวายทางการเงินระหว่างประเทศก็ยังคงอยู่ เพราะหลังจากที่สหรัฐอเมริกาได้ประกาศลดค่าเงินดอลลาร์ฯ เทียบกับทองคำลงร้อยละ ๑๐ แล้ว ราคาทองคำได้เพิ่มสูงขึ้นมากและรวดเร็ว สาเหตุส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการที่นักเก็งกำไรบางส่วนได้เปลี่ยนเงินตรายุโรปเป็นเงินดอลลาร์ฯ เพื่อเอากำไรขึ้นหนึ่ง แล้วนำเงินดอลลาร์ฯ เข้าเก็งกำไรในตลาดทองคำอีกต่อหนึ่ง ทั้งนี้เพราะเป็นที่คาดกันอยู่ว่าการเพิ่มราคาทางการของทองคำจากออนซ์ละ ๓๘.๐๐ ดอลลาร์ฯ เป็นออนซ์ละ ๔๒.๒๒ ดอลลาร์ฯ จากการที่สหรัฐฯ ลดค่าเงินทำให้ราคาทองคำในตลาดเสรีสูงขึ้นตามไปด้วย ราคาทองคำได้พุ่งขึ้นถึงระดับออนซ์ละ ๔๕ ดอลลาร์ฯ ในวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ซึ่งนับเป็นราคาที่สูงสุดเป็นประวัติการณ์ อย่างไรก็ตาม เมื่อตอนปิดตลาดในวันนั้นราคาทองคำตกลงอยู่ในระดับออนซ์ละ ๔๖.๐๐ ดอลลาร์ฯ เทียบกับออนซ์ละ ๖๘.๕๐ ดอลลาร์ฯ เมื่อเปิดตลาดวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ก่อนที่จะมีการลดค่าเงินดอลลาร์ฯ หมายความว่าเพียงระยะเวลาประมาณ ๑๐ วัน หลังจากที่ได้เงินดอลลาร์ฯ ลดค่าลงร้อยละ ๑๐ ราคาทองคำในตลาดเสรีก็พุ่งสูงขึ้นถึงประมาณร้อยละ ๒๖ ดังนั้น หลังจากวันนั้นมาจึงมีผู้นำทองคำออกขายเพื่อเอากำไรเป็นผลให้ราคาทองคำลดลงเป็นลำดับ และในระยะเวลากลางเดือนมีนาคมอยู่ในระดับออนซ์ละ ๘๓ ดอลลาร์ฯ ซึ่งสูงกว่าระยะก่อนเงินดอลลาร์ฯ ลดค่าประมาณร้อยละ ๒๐

ระหว่างที่ราคาทองคำพุ่งขึ้นสูงมากนั้น ปรากฏว่าฐานะของเงินดอลลาร์ฯ กลับตกต่ำลง ในวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ อัตราแลกเปลี่ยนของเงินดอลลาร์ฯ เทียบกับเงินสกุลสำคัญ ๆ ของยุโรปตกต่ำลงถึงขอบเขตเบื้องล่าง (Floor) ของช่วงที่กำหนดไว้ ธนาคารกลางของหลายประเทศต้องเข้าซื้อเงินดอลลาร์ฯ ในตลาดเพื่อพยุงราคาดอลลาร์ฯ ไว้ เช่น ธนาคารกลางของเยอรมันตะวันตก ฝรั่งเศส เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ และสวีเดน หลังจากนั้นมาค่าของเงินดอลลาร์ฯ ในตลาดต่าง ๆ ก็ได้กระเด้งขึ้นทั้ง ๆ ที่บุคคลสำคัญทางการเงินของบางประเทศได้พยายามแถลงว่าค่าของเงินตราตามที่ได้ปรับกันใหม่เมื่อกลางเดือนกุมภาพันธ์นั้น เป็นค่าที่เหมาะสมดีแล้ว แต่ขณะเดียวกันก็มีข่าวเล่าลือในตลาดเงินตราว่ากลุ่มประเทศในยุโรปอาจจำเป็นต้องปล่อยให้ค่าเงินตราของตนลอยตัวเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ฯ ดังนั้น จึงมีผู้ขายเงินดอลลาร์ฯ เพื่อเก็งกำไรกันอยู่ตลอดเวลา

นักสังเกตการณ์^๑ ทางการเงิน เห็นว่าการ กังกำไรที่เกิดขึ้นอีกในระยะ นี้มิได้เกิดจากการที่ค่าของเงินที่ปรับปรุงใหม่ครั้งที่แล้วไม่เหมาะสมแต่อย่างใด และก็ไม่มีใครคาดหวังว่าเงินดอลลาร์ จะถูกลดค่าลงอีกครั้งหนึ่ง แต่น่าจะเป็นเพราะการขาด ความเชื่อมั่นในระบบการเงินมากกว่า เพราะระบบการเงินที่ใช้อยู่เวลานั้น เป็นระบบ ชั่วคราวและขาดพื้นฐานที่สำคัญ คือเงินดอลลาร์ ซึ่งเป็นเงินตราสำคัญของระบบยังไม่ สามารถแลกเปลี่ยนเป็นทองคำได้ การลดค่าเงินดอลลาร์ ลงถึง ๒ ครั้ง ในระยะ เพียงปีเศษ ๆ ทำให้ความเชื่อมั่นในระบบการเงินลดลงอย่างมาก และเกิดความหวั่นเกรง กันว่าฐานะการคลังและดุลการชำระเงินของสหรัฐอเมริกาจะ เลวลงไปอีก นอกจากนั้น ยังมีผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการ เงินแลกเปลี่ยนออกมาเสมอ ๆ ว่าทราบใดที่เงินดอลลาร์ ยังไม่ สามารถแลกเปลี่ยนเป็นทองคำได้ทราบนั้นระบบการเงินที่ใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงิน แบบตายตัวก็จะมีเสถียรภาพอยู่ตลอดไป

วันหยุดสัปดาห์ที่ ๑ มีนาคม มีข่าวสำคัญเกิดขึ้นในตะวันออกกลางอีก คือ สมาชิก กองโจรปาเลสไตน์ในขบวนการ "กันยายนทมิฬ" ได้จับทูตสหรัฐอเมริกา ประจำชูดาน และนักการทูตอื่น ๆ อีก ๔ คนซึ่งไว้ที่บ้านพักของทูตชาวอิตาลีอาระเบียในกรุงคาร์ทุม ประเทศชูดาน และต่อมาก็ได้สังหารทูตและ เลขาธิการทูตสหรัฐอเมริกา และนักการทูต ชาวเบลเยียมเสีย ทำให้สถานการณ์ในตะวันออกกลาง เกิดความตึงเครียดมาก และจะ เป็นการบังเอิญหรือไม่ก็ไม่ทราบที่ในวันที่ ๑ มีนาคม นั้นเองได้มีเงินดอลลาร์ ไหลเข้าสู่ยุโรปเพื่อแก้งกำไรเป็นจำนวนมากมาย ส่วนใหญ่ไหลเข้าไปใน เยอรมันตะวันตกซึ่งทำให้ธนาคารกลางของเยอรมันตะวันตกต้องเข้ารับซื้อไว้ในวันนั้นถึง ๒,๗๐๐ ล้านดอลลาร์-สหรัฐฯ นับเป็นจำนวนสูงมากเป็นประวัติการณ์ที่ธนาคารกลางรับซื้อไว้ในเวลาเพียงวัน-

^๑ธนาคารกรุงไทย, "บทบรรณาธิการ," รายงานเศรษฐกิจ (มีนาคม ๒๕๑๖)

เดียว ดังนั้นรัฐบาลเยอรมันตะวันตกจึงประกาศปิดตลาดเงินตราตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม เป็นต้นไป และต่อมาตลาดเงินตราสำคัญ ๆ อื่น ๆ ก็ประกาศปิดตามไปด้วย สำหรับฝรั่งเศสนั้นที่แรกตั้งใจจะไม่ปิดตลาดในวันที่ ๒ มีนาคม แต่พอตลาดเปิดได้เพียงชั่วโมงเดียวก็มีเงินดอลลาร์ไหลเข้าไปจำนวนมาก ธนาคารกลางต้องซื้อไว้ถึง ๔๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ดังนั้นจึงต้องปิดตลาดตามไปด้วย ในยุโรปคงมีตลาดเงินตราของสวิสเปิดทำการอยู่แห่งเดียวเนื่องจากมีการใช้อัตราแลกเปลี่ยนเงินแบบลอยตัว ปรากฏในวันที่ ๒ มีนาคม นั้น อัตราแลกเปลี่ยนของเงินดอลลาร์ ตกต่ำลงถึงระดับ ๓.๐๘ ฟรังก์สวิสต่อ ๑ ดอลลาร์ ซึ่งต่ำกว่าอัตรากลางเดิมถึงร้อยละ ๒๒

การปิดตลาดเงินตราสำคัญ ๆ ทั่วโลกครั้งนี้กินเวลานานกว่า ๒ สัปดาห์ ระหว่างนี้คงมีการซื้อขายเงินตราระหว่างธนาคารบ้างตามความจำเป็น อัตราแลกเปลี่ยนก็กำหนดกันเองตามภาวะตลาด ทั้งนี้เพราะธนาคารกลางหมดพันธะที่จะต้องเข้าแทรกแซงในตลาด ตลอดระยะ ๒ สัปดาห์นี้บรรดาประเทศผู้นำทางการเงินได้ประชุมปรึกษากันหลายต่อหลายครั้ง เพื่อหาทางแก้ไขสถานการณ์เพราะการจะปล่อยให้ตลาดเงินตราต้องปิดอยู่เช่นนั้นนานเกินไป ย่อมจะเป็นอุปสรรคต่อการค้าและการลงทุนของโลกเป็นอย่างมาก การประชุมที่สำคัญมี ๒ ระดับ คือระดับตลาดร่วมยุโรปซึ่งมีสมาชิก ๘ ประเทศ และการประชุมร่วมระหว่างกลุ่มตลาดร่วมยุโรปกับประเทศกลุ่ม ๑๐ (Group of Ten) ซึ่งมีสมาชิกรวมกัน ๑๔ ประเทศ ฉะนั้น จึงมีชื่อเรียกใหม่ว่าประเทศกลุ่ม ๑๔ (Group of Fourteen)

ในการประชุมรัฐมนตรีว่าการคลังของกลุ่มตลาดร่วมยุโรปที่กรุงบรัสเซลส์ เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ที่ประชุมตกลงให้ประเทศสมาชิก ๖ ประเทศ คือ เยอรมันตะวันตก ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม ลักเซมเบิร์ก และเดนมาร์ก กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินระหว่างกันไว้ตายตัว แล้วปล่อยให้ลอยตัวทั้งกลุ่มเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ สำหรับ เยอรมันตะวันตกนั้นตกลงที่จะปรับค่าเงินมาร์คเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓

ก่อนที่จะปล่อยให้ลอยตัวทั้งกลุ่ม ส่วนสมาชิกตลาดร่วมยุโรปอีก ๓ ประเทศ คือ สหราชอาณาจักร ไอร์แลนด์ และอิตาลี ซึ่งได้ปล่อยให้เงินตราของตนลอยตัวอยู่ก่อนแล้วนั้น ก็ได้ปล่อยให้ลอยตัวโดยอิสระต่อไป โดยไม่ต้องกำหนดค่าเงินตายตัวไว้กับเงินของสมาชิกอื่น

ต่อมาในวันศุกร์ที่ ๑๖ มีนาคม ได้มีการประชุมกลุ่ม ๑๔ ประเทศที่กรุงปารีส ซึ่งที่ประชุมก็ได้ตกลงเห็นชอบตามวิธีการที่ตลาดร่วมยุโรปได้ตกลงกันมาก่อนแล้ว การประชุมครั้งนี้ก็เพื่อให้ประเทศสำคัญ ๆ ที่เป็นผู้นำทางการเงินได้เห็นชอบพร้อมกัน และได้มีการพิจารณาตกลงกันในเรื่องปลีกย่อยอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยให้ตลาดเงินตรามีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีเสถียรภาพยิ่งขึ้น

อนึ่ง ในการประชุมครั้งนี้สวีเดนได้ตกลงปล่อยให้เงินตราของตนลอยตัวร่วมไปกับเงินตราของกลุ่มตลาดร่วมยุโรป ๖ ประเทศด้วย

การปล่อยให้เงินตราลอยตัวร่วมกันเป็นกลุ่มนี้หมายความว่าทั้ง ๗ ประเทศจะกำหนดค่าเงินตราของตนเทียบกับเงินตราของอีก ๖ ประเทศไว้ตายตัว เรียกว่าอัตรากลาง และจะยอมให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินเคลื่อนไหวจากอัตรากลางได้ไม่เกินร้อยละ ๒.๒๕ ตัวอย่างเช่น เยอรมันตะวันตกได้กำหนดอัตรากลางระหว่างเงินมาร์คกับเงินฟรังก์-เบลเยียมไว้เท่ากับ ๖.๔๘๑๒ มาร์คต่อ ๑๐๐ ฟรังก์เบลเยียม ดังนั้น ธนาคารกลางของเยอรมันตะวันตกมีพันธะที่จะต้องรักษาอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินมาร์คกับเงินฟรังก์-เบลเยียมไว้ระหว่างอัตรา ๖.๘๒๖ มาร์ค ต่อ ๑๐๐ ฟรังก์เบลเยียมถึง ๗.๑๕๐ มาร์คต่อ ๑๐๐ ฟรังก์เบลเยียม โดยวิธีเข้าซื้อหรือขายฟรังก์เบลเยียม ในตลาดเงินตราตามความจำเป็น และเนื่องจากเงินตราของประเทศเหล่านี้ลอยตัวเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ฯ ดังนั้น ธนาคารกลางจึงไม่ต้องพะวงว่าอัตราแลกเปลี่ยนเงินของตนเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ฯ จะเป็นเท่าใด อย่างไรก็ตาม ธนาคารกลางต่าง ๆ จะเข้าพุงค่าของเงินดอลลาร์ฯ เป็นครั้งคราวเมื่อเห็นว่าค่าเงินตราของตนลอยสูงหรือต่ำมากเกินไป การลอยค่าเงินตราแบบนี้มีชื่อเรียกกันว่าเป็นการลอยค่าแบบสกปรกหรือไม่บริสุทธิ์ (Dirty Float)

การลอยค่าเงินตราเป็นกลุ่ม (Joint or Concerted Float หรือ Snake) จะสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับว่าจะต้องกำหนดค่าเงินตราระหว่างกันให้เหมาะสมกับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจจะระหว่างกันด้วย ฉะนั้นแล้วค่าเงินตราของแต่ละประเทศจะมีแนวโน้มที่จะลอยห่างออกจากกัน ด้วยเหตุนี้เยอรมันตะวันตกซึ่งมีเงินตราแข็งและมีความกดดันที่จะลอยสูงขึ้นเมื่อเทียบกับเงินตราอื่น ๆ จึงจำเป็นต้องปรับค่าเงินตราของตนให้สูงขึ้นเสียก่อน การตัดสินใจของเยอรมันตะวันตกดังกล่าวนี้กล่าวว่าเป็นความประสงค์ของฝรั่งเศสด้วย เพราะฝรั่งเศสไม่ต้องการให้เงินมาร์คของเยอรมันตะวันตกจุดเงินฟรังก์ของตนลอยสูงขึ้นมากนัก ด้วยเกรงว่าจะทำให้ฐานะการแข่งขันทางการค้าของตนกับประเทศอื่น ๆ ต้องเสียไป

สหราชอาณาจักร ไอร์แลนด์ และอิตาลีซึ่งเป็นสมาชิกตลาดร่วมยุโรปยังไม่เข้าร่วมปล่อยเงินตราลอยตัวเป็นกลุ่มในระยะนี้ เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศยังไม่อำนวย แต่ก็ได้รับปากว่าจะเข้าร่วมด้วยโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ สำหรับสหราชอาณาจักรนั้น แต่เดิมก็มีท่าทีว่าจะเข้าร่วมปล่อยเงินตราลอยตัวเป็นกลุ่มด้วย แต่ได้ตั้งเงื่อนไขไว้หลายข้อจนสมาชิกอื่น ๆ ไม่อาจจะยอมรับได้

สรุปผลการแก้ไขความวุ่นวายทางการเงินครั้งนี้ก็อยู่ในบรรดาประเทศผู้นำทางการเงิน ๑๔ ประเทศ (ยกเว้นสหรัฐอเมริกา) ทุกประเทศได้ปล่อยค่าเงินตราของตนลอยตัวเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ คือ ๖ ประเทศปล่อยค่าเงินตราของตนลอยตัวโดยอิสระได้แก่ แคนาดา สหราชอาณาจักร ไอร์แลนด์ อิตาลี ญี่ปุ่น และสวิส อีก ๗ ประเทศปล่อยค่าเงินตราลอยตัวร่วมกันเป็นกลุ่ม ได้แก่ เยอรมันตะวันตก ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม ลักเซมเบิร์ก เดนมาร์ก และสวีเดน และเนื่องจากประเทศกลุ่มหลังนี้ยังเทียบค่าเงินตราระหว่างกันไว้ตายตัว ฉะนั้น จึงมองอีกด้านหนึ่งได้ว่าเงินดอลลาร์ฯ ได้ถูกปล่อยให้ลอยตัวโดยอิสระเมื่อเทียบกับเงินสกุลสำคัญอื่น ๆ

ตลาดเงินตราสำคัญ ๆ ของโลก เริ่มเปิดทำการ เป็นปกติในวันจันทร์ที่ ๑๔ มีนาคม หลังจากที่ต้องปิดไปถึง ๑๗ วัน ในวันแรกที่เปิดตลาดนั้น การซื้อขายเงินตรา มีไม่มากนัก ทั้งนี้เพราะนักเก็งกำไรส่วนมากยังคงรอดูท่าทีความ เคลื่อนไหวของอัตรา แลกเปลี่ยนเงินต่าง ๆ และอัตราแลกเปลี่ยนเงินก็ยัง เคลื่อนไหวไป ๆ มา ๆ ไม่ค่อย มั่นคง เพราะยังอยู่ระหว่างปรับตัว แต่โดยทั่ว ๆ ไปแล้วฐานะของเงินดอลลาร์ฯ ดีขึ้น เมื่อเทียบกับเงินสกุลอื่น ๆ สำหรับเงินตราของกลุ่มตลาดร่วมยูโรซึ่งลอยตัวร่วมกันนั้น ปรากฏว่าค่าของเงินมาร์คต่ำมาก เมื่อเทียบกับเงินตราสกุลอื่น ๆ ในกลุ่มคืออยู่ประมาณ ขอบเขตขั้นต่ำของอัตรากลางที่กำหนดใหม่ ทำให้ธนาคารกลางของ เยอรมันตะวันตก ต้อง เข้าแทรกแซงโดยขาย เงินของประเทศอื่น เพื่อรักษาค่าของเงินมาร์คให้อยู่ภายใน ช่วงที่กำหนด

สำหรับประเทศไทยนั้น เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม หลังจากที่เกิดความวุ่นวายใน ตลาดเงินตราของยุโรปและตลาดเงินตราสำคัญ ๆ ต้องปิดลง ทุนรักษาระดับฯ ได้ลด อัตราซื้อเงินดอลลาร์ฯ อีกครั้งหนึ่ง คือลดลงเป็น ๒๐.๖๕ บาท ต่อ ๑ ดอลลาร์ฯ ว่าเพื่อเป็นการป้องกันการเก็งกำไร เพราะปรากฏว่าในระยะนั้นมีผู้นำเงินดอลลาร์ฯ ไปขายให้กับทุนรักษาระดับฯ จำนวนมากผิดปกติ

การเปลี่ยนแปลงอัตราซื้อเงินดอลลาร์ฯ ของทุนรักษาระดับฯ ทั้งสอง คราวนี้มีผลทำให้ค่าของเงินบาท เมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ฯ ในตลาดสูงขึ้นประมาณ ร้อยละ ๑.๑ และก่อให้เกิดความปั่นป่วนอยู่บ้าง เพราะบรรดาพ่อค้าส่งออกที่กำหนด ราคาสินค้าไว้เป็นเงินดอลลาร์ฯ จะได้รับเงินบาทน้อยลง พ่อค้าและนักการเงินบางคน ได้กล่าวโจมตีการตัดสินใจของทุนรักษาระดับฯ และธนาคารแห่งประเทศไทยว่า เป็นการ กระทำที่ไร้เหตุผล

นับตั้งแต่วันที่ ๕ มีนาคม เป็นต้นมา จนถึงวันที่ ๑๔ มีนาคม สมาคมธนาคาร ไทยมิได้กำหนดอัตราซื้อขายเงินตราต่างประเทศ คงปล่อยให้ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ

กำหนดกันเองตามความสมัครใจ ทั้งนี้เพราะตลาดเงินตราสำคัญ ๆ ของโลกปิดทำการกันหมด

ระหว่างนี้ปรากฏว่าราคาสินค้าต่าง ๆ ในท้องตลาดได้มีแนวโน้มสูงขึ้น เป็นลำดับ ซึ่งส่วนหนึ่งเนื่องจากการที่ค่าเงินบาทลดลงร้อยละ ๑๐ และค่าของเงินเยนญี่ปุ่นลอยสูงขึ้นประมาณร้อยละ ๑๓ เมื่อเทียบกับเงินบาท ดังนั้น จึงมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ว่า การลดค่าเงินบาทลงตามเงินดอลลาร์ฯ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ เป็นการตัดสินใจที่ผิดพลาด และมีเสียงเรียกร้องให้มีการเพิ่มค่าเงินบาท อย่างไรก็ตามทางการก็ได้แถลงยืนยันว่าค่าของเงินบาทที่กำหนดไว้ในเวลานั้น เป็นค่าที่เหมาะสมแล้ว

ทางด้านสถานการณ์การเงินระหว่างประเทศ ปรากฏว่าค่าของเงินดอลลาร์-สหรัฐฯ ลดต่ำลงเป็นลำดับ เนื่องจากสาเหตุหลายประการด้วยกันที่สำคัญได้แก่ ความวิตกกังวลในเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา ซึ่งกำลังเกิดภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรง และการขาดความเชื่อมั่นในฐานะของรัฐบาลประธานาธิบดีนิกสัน ซึ่งคลอนแคลนเนื่องจากคดีวอเตอร์เกต จนถึงระยะกลางเดือนมิถุนายน ปรากฏว่าค่าของเงินดอลลาร์ฯ เมื่อเทียบกับเงินตราสกุลสำคัญ ๆ ของยุโรปได้ลดลงโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๗ จากอัตรากลางที่กำหนดกันไว้เมื่อปลายเดือนกุมภาพันธ์ และเงินซึ่งมีค่าลอยตัวสูงขึ้นมากเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ฯ ก็คือเงินมาร์คเยอรมัน

ระยะปลายเดือนมิถุนายน ปรากฏว่าสถานการณ์เกี่ยวกับค่าของเงินดอลลาร์ฯ กลับทรุดหนักลงอีก เนื่องจากเริ่มมีข่าวลือว่าเงินมาร์คอาจจะต้องถูกเพิ่มค่าอีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่ได้เพิ่มมาแล้วร้อยละ ๓ เมื่อกลางเดือนมีนาคม

ระยะที่ค่าของเงินดอลลาร์ฯ ตกต่ำลงมากนี้ ปรากฏว่าค่าของเงินมาร์คลอยตัวสูงกว่าเงินอื่น ๆ ที่ร่วมลอยค่าเงินตราเป็นกลุ่ม ทั้งนี้เนื่องจากมีผู้ขายเงินดอลลาร์ฯ เข้าซื้อเงินมาร์คและเงินสกุลอื่น ๆ ของยุโรป และผู้ที่มีเงินตราของยุโรปสกุลอื่น ๆ เช่น เงินฟรังก์ฝรั่งเศส เงินฟรังก์เบลเยียม และเงินกิลเดอร์เนเธอร์แลนด์ ก็เข้าซื้อ-

เงินมาร์คเพื่อเก็งกำไรด้วย ทำให้ค่าของเงินมาร์คเมื่อเทียบกับเงินยุโรปอื่น ๆ สูงขึ้นเป็นลำดับจนทำให้ค่าจะเกินขอบเขตที่กำหนด ธนาคารกลางของเยอรมันตะวันตกก็จำเป็นต้องเข้าซื้อเงินตราของประเทศอื่น ๆ เพื่อพยุงค่าของเงินตราเหล่านั้นไว้ ซึ่งปรากฏว่าในระยะครึ่งเดือนหลังของเดือนมิถุนายนนี้ ธนาคารกลางของเยอรมันตะวันตกต้องใช้เงินมาร์คเข้าซื้อเงินตราของประเทศอื่นไว้ถึง ๔ พันล้านมาร์ค ทำให้ปริมาณเงินในประเทศเพิ่มขึ้น และเป็นอันตรายต่อการวางนโยบายการเงินเพื่อต่อต้านภาวะเงินเฟ้ออย่างมาก ดังนั้นเพื่อแก้ไขสถานการณ์ รัฐบาลเยอรมันตะวันตกจึงประกาศเพิ่มค่าของเงินมาร์คขึ้นอีกร้อยละ ๔.๕ เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน

การเพิ่มค่าเงินมาร์คครั้งนี้หมายความว่ามีการเปลี่ยนอัตรากลางของเงินมาร์คเทียบกับสิทธิพิเศษถอนเงินของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (SDR) จาก ๑ มาร์ค เท่ากับ ๐.๒๙๔๓๔๔ SDR เป็น ๑ มาร์ค เท่ากับ ๐.๓๑๐๕๔๐ SDR และอัตรากลางของเงินมาร์คเมื่อเทียบกับเงินตราของประเทศอื่นที่รวมลอยค่าเงินตราเป็นกลุ่มจะเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔.๕ ด้วย

ระยะต่อมาปรากฏว่าถึงแม้การเพิ่มค่าเงินมาร์คจะช่วยให้ระบบการลอยค่าเงินตราเป็นกลุ่มของตลาดร่วมยุโรปค่อยคลายความตึงเครียดลงบ้างก็ตาม แต่ก็มิได้ช่วยให้ฐานะของเงินดอลลาร์ฯ ดีขึ้น ค่าของเงินดอลลาร์ฯ เมื่อเทียบกับเงินตราสกุลสำคัญ ๆ ของยุโรปยังคงตกต่ำลงต่อไปอีก จนในวันศุกร์ที่ ๖ กรกฎาคม ฐานะของเงินดอลลาร์ฯ ได้ทรุดลงจนถึงระดับต่ำสุด และได้เกิดข่าวลือทั่วไปว่าเงินดอลลาร์ฯ อาจจะต้องถูกลดค่าอีกเป็นครั้งที่ ๓ ขณะเดียวกันก็มีข่าวลือด้วยว่าเงินฟรังก์ฝรั่งเศสจะต้องเพิ่มค่า และเงินโครนเดนมาร์กจะลดค่า ทั้งนี้เพราะในบรรดาเงินตรากลุ่มตลาดร่วมยุโรป ซึ่งลอยตัวร่วมกันนั้น ปรากฏว่าเงินฟรังก์ฝรั่งเศสมีค่าสูงขึ้นถึงขอบเขตขั้นสูง และเงินโครนเดนมาร์กลอยตัวอยู่ติดขอบเขตขั้นต่ำที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่างก็ปฏิเสธอย่างแข็งขันไม่ยอมเปลี่ยนแปลงค่าเงินตราของตน

ทางด้านตลาดโตเกียว ซึ่งหลังจาก ๑ ปีค่าของเงินดอลลาร์ฯ มันคงอยู่ในระดับประมาณดอลลาร์ฯ ละ ๒๖๔ - ๒๖๕ เยน แต่มีช่วงเวลาสั้น ๆ ช่วงหนึ่งคือเมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ได้ตกต่ำลงเหลือเพียงดอลลาร์ฯ ละ ๒๕๔ เยน เท่านั้น

ระหว่างที่ค่าของเงินดอลลาร์ฯ ตกต่ำลงในระยะนี้ ปรากฏว่าราคาทองคำในตลาดสำคัญ ๆ ของโลกได้เพิ่มสูงขึ้น แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่ามีได้มีการตื่นซื้อทองอย่างมากมาเหมือนระยะก่อน ๆ เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ราคาทองคำในลอนดอนอยู่ในระดับออนซ์ละ ๑๒๗ ดอลลาร์สหรัฐฯ เทียบกับวันที่ ๒ กรกฎาคม ซึ่งมีราคาออนซ์ละ ๑๒๑ ดอลลาร์ฯ หลังจากนั้นราคาทองคำได้เริ่มลดลง และเหลือเพียงออนซ์ละ ๑๑๔.๒๕ ดอลลาร์ฯ เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม

ระหว่างวันที่ ๗ - ๘ กรกฎาคม ได้มีการประชุมผู้ว่าการธนาคารกลางของกลุ่มประเทศที่เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการชำระหนี้ระหว่างประเทศ (BIS) ที่กรุงบาเซิล ประเทศสวิส ซึ่งสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมก็เป็นกลุ่มเดียวกันกับผู้แทนกลุ่มตลาดร่วมยุโรป และประเทศกลุ่ม ๑๐ นั้นเอง ที่ประชุมได้พิจารณาถึงสถานการณ์ทางการเงินซึ่งเงินดอลลาร์ฯ กำลังมีค่าตกต่ำอย่างมาก ผลที่สุดก็ตกลงกันว่าให้สหรัฐอเมริกาและประเทศอื่น ๆ เข้าแทรกแซงในตลาดเพื่อพยุงค่าของเงินดอลลาร์ฯ ตามความเหมาะสมในการนี้ธนาคารกลางต่าง ๆ รวม ๑๔ ประเทศร่วมกับ BIS ได้ตกลงเพิ่มวงเงินสินเชื่อ (Swap lines) ให้กับธนาคารกลางของสหรัฐอเมริกาอีกจำนวน ๖.๒๕ พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ รวมจำนวนสินเชื่อทั้งหมดเป็น ๑๗.๘๘ พันล้านดอลลาร์ฯ สินเชื่อจำนวนดังกล่าวนี้ธนาคารกลางของสหรัฐอเมริกาจะเอาไว้ใช้ซื้อเงินดอลลาร์ฯ ในท้องตลาดเพื่อพยุงอัตราแลกเปลี่ยนมิให้ตกต่ำลง มีกำหนดใช้คืนในระยะตั้งแต่ ๖ เดือนขึ้นไป และสำหรับการเสี่ยงภัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงค่าเงินตราหนี้ให้ประเทศที่ร่วมในโครงการสินเชื่อ (Swap arrangements) เฉลี่ยกันรับภาระ

เมื่อมีข่าวว่าประเทศต่าง ๆ จะร่วมกันเข้าพยุงค่าของเงินดอลลาร์ฯ ปรากฏว่าฐานะของเงินดอลลาร์ฯ ในตลาดต่าง ๆ ค่อยกระเดื่องขึ้นบ้างในระยะวันสองวันแรก แต่แล้วก็กลับตกต่ำลงอีก เนื่องจากประเทศต่าง ๆ รวมทั้งสหรัฐอเมริกาได้ลงมือเข้าแทรกแซงในตลาดอย่างจริงจัง ถึงแม้เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๑๖ ทางการของสหรัฐอเมริกาจะได้แถลงว่าสหรัฐอเมริกาเริ่มเข้าซื้อดอลลาร์ฯ แทรกแซงตลาดมาตั้งแต่วันที่ ๑๐ กรกฎาคม แต่ก็ได้บอกว่าเป็นจำนวนเท่าใด เป็นที่คาดกันว่าจะจะเป็นจำนวนเล็กน้อยเท่านั้น นอกจากนั้นก็ยังมีเพียงเยอรมันตะวันตกซึ่งเข้าซื้อดอลลาร์ฯ ในตลาดไว้บ้างประมาณวันละ ๓ - ๔ ล้านดอลลาร์ฯ เท่านั้น

นับตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเงินดอลลาร์ฯ ได้ลดค่าลงร้อยละ ๑๐ แล้ว ปรากฏว่าถึงเดือนกรกฎาคมค่าของเงินดอลลาร์ฯ เมื่อเทียบกับเงินสกุลสำคัญ ๆ ได้ลดลงไปอีกประมาณกว่าร้อยละ ๑๐ โดยเฉลี่ย และหากเทียบกับเงินมาร์คเยอรมันตะวันตกแล้วค่าของเงินดอลลาร์ฯ ในระยะประมาณ ๕ เดือนที่ผ่านมาได้ลดลงอีกกว่าร้อยละ ๒๐

ฉะนั้น ค่าของเงินบาทซึ่งผูกค่าไว้กับเงินดอลลาร์ฯ จึงมีค่าลดลงไปด้วย เมื่อเทียบกับเงินสกุลสำคัญอื่น ๆ ประกอบกับระดับราคาสินค้าภายในประเทศได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงเป็นสาเหตุสำคัญทำให้ สียงเรียกร้องให้มีการพิจารณาค่าของเงินบาทใหม่ ในวันอาทิตย์ที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๑๖^๑ ได้มีการเริ่มต้นพิจารณาปัญหาค่าของเงินบาทในระหว่างหน่วยงานของราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมาก วันที่ ๘ กรกฎาคม ซึ่งเป็นวันก่อนที่จะมีการประชุมคณะรัฐมนตรีตามปกติ ๑ วัน ได้มีข่าวเปิดเผยออกมาในหน้าหนังสือพิมพ์ว่า กระทรวงพาณิชย์จะ เสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาค่าเสมอภาคของเงินบาทใหม่ โดยให้เหตุผลว่าในระยะ ๒ ปีที่ผ่านมา เงินบาทได้ลดค่าลงตามเงินดอลลาร์ฯ ถึง ๒ ครั้ง ทำให้ค่าของเงินบาทลดต่ำกว่าเงินตราสกุลสำคัญ ๆ อื่น ๆ

^๑"การเพิ่มค่าเงินบาท", ธุรกิจอุตสาหกรรม (สิงหาคม ๒๕๑๖) : ๒๖.

ประมาณร้อยละ ๔๐ และเป็นต้นเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดภาวะของแพง เพราะสินค้าที่ส่งจากต่างประเทศมีราคาสูงขึ้นมาก ในระยะเดียวกันนั้นเองก็ได้มีผู้เรียกร้องให้รัฐบาลพิจารณาเพิ่มค่าของเงินบาทโดยเร่งด่วน โดยให้เพิ่มอย่างน้อยร้อยละ ๑๐ ด้วยเหตุนี้ในวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ซึ่งมีการประชุมคณะรัฐมนตรี จึงเกิดข่าวลือแพร่สะพัดว่ารัฐบาลกำลังพิจารณาที่จะเพิ่มค่าเงินบาท การเก็งกำไรอย่างขนานใหญ่ก็เริ่มขึ้น แต่ทางธนาคารแห่งประเทศไทยก็เตรียมป้องกัน โดยให้ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราประกาศงดการซื้อขายเงินดอลลาร์ฯ กับธนาคารพาณิชย์ตั้งแต่วันที่ ๑๐ นั้นเอง ทั้งนี้จนกว่าจะได้แจ้งให้ทราบต่อไป อนึ่ง ในวันเดียวกันนั้น กระทรวงการคลังได้ออกประกาศโดยอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ให้ออกเลิกประกาศกระทรวงการคลังฉบับลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ ซึ่งกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์และตัวแทนรับอนุญาตซื้อขายเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ในอัตราไม่ต่ำกว่าดอลลาร์ฯ ละ ๒๐.๕๕๒๐ บาท และไม่เกินกว่าดอลลาร์ฯ ละ ๒๑.๐๐๘๐ บาท จากมาตรการต่าง ๆ

นายบุญชู โรจนเสถียร รองกรรมการผู้จัดการใหญ่ ธนาคารกรุงเทพ ได้ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ฉบับวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ว่ารัฐบาลควรเพิ่มค่าเงินบาทโดยรับค่าน้อยอย่างน้อย ๑๐% เพื่อที่จะลดค่าครองชีพของประชาชนที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว นายบุญชู กล่าวว่า การเพิ่มค่าเงินบาทด้วยอัตราดังกล่าวจะมีผลกระทบกระเทือนต่อเงินทุนไม่มากนัก ทั้งนี้เพราะเงินทุนสำรองมีส่วนเกี่ยวข้องกับจำนวนเงินในรูปบัญชี พุดง่าย ๆ ก็คือ เป็นตัวเลขเท่านั้นเอง เมื่อเงินบาทเพิ่มค่าจำนวนเงินสำรองที่เป็นเงินดอลลาร์ฯ ก็คงมีอยู่เท่าเดิม แต่ถ้าคิดเป็นเงินบาทตัวเลขของเงินทุนสำรองก็ลดลง แต่ผลที่ได้จากการเพิ่มค่าเงินบาทนั้นจะทำให้ราคาของสินค้าเข้าถูกลง และขะเดียวกันก็จะทำให้ราคาสินค้าอย่างอื่นถูกลงตามไปด้วย นายบุญชู กล่าวต่อไปว่ารัฐบาลยังไม่มีนโยบายที่เหมาะสมพอที่จะสามารถแก้ไขปัญหาทางการเงินที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ดังกล่าวนี้จึง เท่ากับว่าประเทศไทยได้ปล่อยให้ค่าของเงินบาท "ลอยตัว" เป็นการชั่วคราว คือ ธนาคารพาณิชย์และผู้กระทำธุรกิจเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศจะสามารถกำหนดอัตราซื้อขายเงินดอลลาร์ฯ ได้ตามแต่จะเห็นว่าเหมาะสมกับภาวะของตลาด

ทันทีที่ข่าวการงดซื้อขายเงินดอลลาร์ฯ ของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราแพร่สะพัดออกไป ปรากฏว่าภาวะการซื้อขายเงินตราต่างประเทศในตลาดเริ่มปั่นป่วนและได้หยุดชะงักลงโดยสิ้นเชิง สมาคมธนาคารไทยและกลุ่มธนาคารต่างประเทศในประเทศไทยได้ประชุมกันโดยรีบด่วนและให้กำหนดอัตรารายเงินดอลลาร์ฯ ในวันรุ่งขึ้นไว้ดอลลาร์ฯ ละ ๒๐.๗๗๕ บาท เทียบกับเมื่อวันที่ ๔ ซึ่งกำหนดดอลลาร์ฯ ละ ๒๐.๙๗๕ บาท ส่วนอัตราซื้อขายเงินดอลลาร์ฯ นั้นให้แต่ละธนาคารกำหนดเอาเองตามความพอใจ ซึ่งในวันรุ่งขึ้นธนาคารพาณิชย์ส่วนมากได้กำหนดราคาซื้อขายแตกต่างกันไปตั้งแต่ดอลลาร์ฯ ละ ๑๗.๕๐ บาท จนถึงดอลลาร์ฯ ละ ๒๐.๐๐ บาท ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง ๑๘.๕๐ - ๑๙.๕๐ บาท เทียบกับวันที่ ๔ ซึ่งกำหนดไว้ดอลลาร์ฯ ละ ๒๐.๘๒๕ บาท (อัตราเงินโอนทางโทรเลข) หรือเท่ากับกำหนดให้ค่าของเงินบาทเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ ๘ - ๑๒ สำหรับร้านแลกเงินเล็ก ๆ หรือตามโรงแรมบางแห่งก็กำหนดราคาซื้อขายเงินดอลลาร์ฯ ไว้ต่ำกว่านี้อีก โดยอ้างว่าทางธนาคารแห่งประเทศไทยไม่รับซื้อ ภาวะการณ์ทั่ว ๆ ไปในตลาดเต็มไปด้วยความยุ่งยากสับสนเพราะไม่มีใครสามารถคาดคะเนได้ว่าอัตราแลกเปลี่ยนเงินในท้องตลาดจะเคลื่อนไหวผันแปรต่อไปอย่างไร ธนาคารพาณิชย์ต่างไม่ยอมรับซื้อขายเงินตราต่างประเทศรายใหญ่ ๆ เพราะเกรงว่าจะขาดทุนมาก จึงเพียงแต่รับแลกจำนวนเล็กน้อยจากบรรดานักท่องเที่ยว และได้กำหนดช่วงอัตราซื้อขายกับอัตรารายเงินดอลลาร์ฯ ไว้ห่างมาก

ในต่างจังหวัดนั้น ปรากฏว่าในบางแห่ง เช่น แหล่งรับซื้อเงินดอลลาร์ฯ ที่อำเภอตากสิน จังหวัดนครสวรรค์ งดซื้อเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ตลอดมาจนถึงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม เปิดรับแลกในอัตรา ๑๗.๕๐ บาท ต่อดอลลาร์สหรัฐฯ แต่เมื่อมีผู้ไปแลกเงิน

เป็นจำนวนมาก ทำให้ต้องปิดลง ธนาคาร เซสแมนฮัตตัน ซึ่งตั้งอยู่ในสนามบินตาคลี และธนาคารนครหลวงปิดรับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ โดยสิ้นเชิง คงมีแต่ธนาคารกรุงไทย รับแลกเงินอยู่ โดยให้ดอลลาร์ฯ ละ ๑๔ บาท มีผู้ยกไปแลกเงินดอลลาร์ฯ กันมากมายที่จังหวัดหนองคาย เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม เช่นเดียวกับราคาเงินดอลลาร์ฯ เหลือดอลลาร์ฯ ละ ๑๗.๕๐ บาท และสถานที่รับแลกเงินหลายแห่งไม่ยอมรับแลกเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งในจังหวัดอุตรดิตถ์รับแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์ฯ โดยสิ้นเชิง ในตลาดมีตราค่าดอลลาร์สหรัฐฯ เหลือดอลลาร์ฯ ละประมาณ ๑๕ บาท

ภาวะการณ์ดังกล่าวนี้ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศ เพราะพ่อค้าไม่สามารถคำนวณราคาสินค้าระหว่างเงินบาทกับเงินตราต่างประเทศได้แน่นอน สำหรับพ่อค้าส่งออกที่ได้ตกลงราคาสินค้าไว้แล้วก็อาจต้องขาดทุน เพราะเมื่อนำเงินดอลลาร์ฯ ค่าสินค้ามาแลกเป็นเงินบาทจะได้รับเงินบาทน้อยลง

ท่ามกลางความสับสนวุ่นวายต่าง ๆ นี้เองก็มีข่าวออกมาว่า รัฐบาลกำลังพิจารณาที่จะเปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาคของเงินบาทเสียใหม่^๑ มีการคาดคะเนกันไปต่าง ๆ ว่าจะมีการเพิ่มค่าเงินบาทในอัตราเท่านี้บ้างเท่านี้บ้าง ส่วนมากคาดว่าจะเพิ่มค่าเงินบาทระหว่างร้อยละ ๕ - ๑๐ และที่น่าสังเกตคือมีข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์^๒

^๑ดร. เสริม วิจิตรกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ได้ชี้แจงแก่ผู้แทนหนังสือพิมพ์ เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ว่า คณะรัฐมนตรีจะพิจารณาเพิ่มค่าเงินบาท แต่จะเพิ่มเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับคณะรัฐมนตรีจะวินิจฉัย, ข่าวพาณิชย์ (๑๔ กรกฎาคม ๒๕๑๖)

^๒หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ฉบับวันที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้ตีพิมพ์ออกมาว่า จากแหล่งข่าวที่ยืนยันได้หลายแห่งเชื่อว่าเงินบาทจะเพิ่มค่าขึ้นประมาณ ๓.๘๔%

บางฉบับว่าจะปรับค่าเงินบาทเป็น ๒๐.๐๐ บาท ต่อ ๑ ดอลลาร์ฯ ซึ่งเท่ากับว่าเงินบาทมีค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔

ต่อมาในวันอาทิตย์ที่ ๑๕ กรกฎาคม รัฐบาลก็ได้ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดค่าเสมอภาคของเงินบาทเท่ากับทองคำบริสุทธิ์ ๐.๐๓๖๘๓๓๑ กรัม และให้มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นต้นไป รัฐบาลได้ให้เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ว่า เนื่องจากได้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเงินระหว่างประเทศทำให้เงินตราต่างประเทศสกุลที่สำคัญหลายสกุลมีค่าสูงขึ้นกว่าเดิม สมควรเปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาคของบาท จึงจำเป็นต้องยกเลิกพระราชกฤษฎีกากำหนดค่าเสมอภาคของบาท พ.ศ. ๒๕๑๖ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๖ และตราพระราชกฤษฎีกานี้ขึ้น

ในวันเดียวกันนั้นเองกระทรวงการคลังได้ออกแถลงการณ์เรื่องการเปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาคของบาทมีใจความว่า

"ในระยะนับตั้งแต่ประเทศไทยได้กำหนดค่าของเงินบาทเมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๑๖ ในอัตราค่าเสมอภาค ๑ บาทต่อทองคำ ๐.๐๓๕๔๑๖๔ กรัม หรือเทียบกับดอลลาร์สหรัฐ ๑ ดอลลาร์ฯ เท่ากับ ๒๐.๘๐ บาท ปรากฏว่าเงินสกุลสำคัญหลายสกุลในยุโรปและเอเชียได้มีค่าสูงขึ้นเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้มีผลให้ดอลลาร์สหรัฐ มีค่าแท้จริงตกต่ำลง

รัฐบาลได้พิจารณาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้แล้ว เห็นว่าหากจะยังคงดำรงรักษาค่าเสมอภาคปัจจุบันของบาทไว้จะไม่เป็นผลดีแก่เศรษฐกิจของประเทศ เพราะเงินบาทจะมีค่าตกต่ำลงเรื่อย ๆ เมื่อเทียบกับเงินของประเทศอื่น ๆ ที่ประเทศไทยทำการค้าขายอยู่ด้วย จึงเห็นสมควรปรับค่าของเงินบาทให้สูงขึ้นในอัตราค่าเสมอภาค ๑ บาท ต่อทองคำ ๐.๐๓๖๘๓๓๑ กรัม หรือเทียบกับดอลลาร์สหรัฐ ๑ ดอลลาร์ฯ เท่ากับ ๒๐.๐๐ บาท

การปรับค่าเงินบาทให้สูงขึ้นดังกล่าวนี้ รัฐบาลเชื่อว่าเป็นการทำให้ค่าของเงินบาทใกล้เคียงกับมูลค่าที่แท้จริง และเป็นอัตราที่จะสามารถรักษาไว้ได้โดยจะไม่ทำให้กระทบกระเทือนต่อการผลิตของประเทศ ทั้งในด้านพืชผลและการอุตสาหกรรมภายใน และในขณะเดียวกันก็จะช่วยยับยั้งราคาสินค้าและค่าครองชีพของประชาชนมิให้ขึ้นไปอีก หรืออาจกลับลดลงด้วยในบางกรณีก็ได้"

หลังจากที่มีพระราชกฤษฎีกาเพิ่มค่าเงินบาทแล้ว ทางทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราได้กำหนดอัตราซื้อขายเงินดอลลาร์ฯ กับธนาคารพาณิชย์ไว้ คือ อัตราซื้อดอลลาร์ฯ ละ ๑๙.๕๗๕ บาท และอัตราขายดอลลาร์ฯ ละ ๒๐.๕๒๕ บาท หมายความว่า กองทุนฯ ได้กำหนดอัตราทั้งช่วงห่างไว้เต็มที่ตามที่กฎหมายกำหนด ฉะนั้น ในทางปฏิบัติ จึงเท่ากับว่าทางการต้องการให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินในท้องตลาด เคลื่อนไหวได้ในช่วงกว้าง ซึ่งเป็นเพราะต้องการสังเกตดูภาวะตลาดสักระยะหนึ่งก่อนและเป็นการป้องกันการเก็งกำไร

สำหรับทางด้านอัตราแลกเปลี่ยนเงินของธนาคารพาณิชย์^๑ นั้น มีการเปลี่ยนแปลงไป คือ ทางด้านอัตราขายนั้น เงินดอลลาร์ฯ เปลี่ยนจากดอลลาร์ฯ ละ ๒๐.๙๗๕ บาท เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม เป็นดอลลาร์ฯ ละ ๒๐.๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม เท่ากับเงินบาทเพิ่มค่าประมาณร้อยละ ๔.๙ ส่วนเงินปอนด์สเตอร์ลิงเปลี่ยนจากปอนด์ละ ๕๓.๖๖๕ บาท เป็นปอนด์ละ ๕๐.๙๔ บาท เท่ากับเงินบาทเพิ่มค่าประมาณร้อยละ ๕.๓ เงินมาร์คเปลี่ยนจากมาร์คละ ๙.๑๕๖๒๕ บาท เป็นมาร์คละ ๘.๔๘๗๕ บาท เท่ากับเงินบาทเพิ่มค่าประมาณร้อยละ ๗.๘ สำหรับเงินเยนเปลี่ยนจากเยนละ ๐.๐๘๑๕ บาท เป็นเยนละ ๐.๐๗๗ บาท เท่ากับเงินบาทเพิ่มค่าประมาณร้อยละ ๕.๘

^๑ธนาคารกรุงไทย, "เศรษฐกิจปริทัศน์," รายงานเศรษฐกิจ (กรกฎาคม ๒๕๑๖) : ๑๔.

อนึ่ง เป็นที่น่าสังเกตว่า อัตราแลกเปลี่ยนเงินในตลาดระยะนี้มีมีการ เคลื่อนไหว มาก จะเห็นได้ว่าอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่าง ๆ ในวันที่ ๑๔ กลับสูงขึ้นมาก จนทำให้ อัตราเพิ่มของค่าเงินบาท เมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ฯ เงินปอนด์ เงินมาร์ค และเงินเยน ลดเหลือเพียงประมาณร้อยละ ๒.๕๗, ๑.๘๓, ๒.๖๒ และ ๓.๘๒ ตามลำดับเท่านั้น เรื่องนี้มีผู้ให้เหตุผลว่า เนื่องจากตลาดการเงินในประเทศไทยเป็นตลาดเล็ก ๆ และทาง กองทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา กำหนดช่วงอัตราซื้อขายเงินดอลลาร์ฯ กับ ธนาคารพาณิชย์กว้างมากเกินไป เมื่อมีผู้ทำการซื้อขายเงินตราต่างประเทศรายใหญ่ ๆ จึงทำให้อัตราแกว่งไกวไปมาก ซึ่งถ้าหากจะปล่อยให้สถานการณ์ดำเนินไปอย่างนั้นนาน ๆ แล้วก็น่าจะเป็นอุปสรรคต่อการค้าขายกับต่างประเทศได้ เพราะพ่อค้าจำเป็นต้องตั้ง ราคาสินค้าไว้ เพื่อความ เสี่ยงภัยในด้านอัตราแลกเปลี่ยนมากขึ้น

ผลดีและผลเสียของการ เพิ่มค่าเงินบาทครั้งนี้ สามารถพิจารณาได้ดังต่อไปนี้ คือ ๑) ธนาคารแห่งประเทศไทยได้แถลงออกมาว่าการ เพิ่มค่าเงินบาทครั้งนี้จะทำให้เงิน สำรองของประเทศเมื่อคิดเป็นเงินบาทลดลงประมาณ ๑ พันล้านบาท แต่ก็ เป็นเพียงการ ขาดทุนทางบัญชีเท่านั้น สินค้าเข้าจะมีราคาเมื่อคิดเป็นเงินบาทต่ำลง ซึ่งจะทำให้ รายได้ทางด้านภาษีขาเข้าของรัฐบาลลดน้อยลงไปด้วยประมาณ ๑ พันล้านบาท พ่อค้า ส่งออกจะได้รับคำสั่งค้า เป็นเงินบาทต่ำลง แม้แต่จะขึ้นราคาขายสินค้า ซึ่งจะทำให้แข่งขันได้ยากขึ้น ส่วนผลดีนั้นก็ มี คือ เมื่อสินค้าเข้าราคาถูกลง ความกดดันด้านเงินเพื่อภายในประเทศก็จะลดลงบ้าง แต่ก็จะไม่มากนัก เพราะภาวะเงินเฟ้อในต่างประเทศยังเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และค่าเงินตราสกุลสำคัญ ๆ ก็ยังลอยตัวสูงขึ้นเป็นลำดับ ทางด้าน การชำระหนี้ให้ต่างประเทศนั้นจะทุนไปบ้าง คือหนี้ของรัฐบาลทุนไปประมาณ ๓๕๐ ล้าน- บาท และหนี้ของเอกชนทุนไปประมาณ ๔๐๗ ล้านบาท

๑) เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕ - ๑๖.

เงินสำรองระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๐๖ - ๒๕๑๘

(ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

สิ้นระยะ	ทองคำ	สินทรัพย์ต่างประเทศของทางการ			ฐานะเงินตราต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์				รวมเงินสำรองระหว่างประเทศสุทธิ	การเปลี่ยนแปลงระหว่างงวด (+ เพิ่ม - ลด)	
		สิทธิพิเศษถอนเงิน	ฐานะเงินสำรองในกองทุนการเงินระหว่างประเทศ	เงินตราต่างประเทศ	รวม	สินทรัพย์หนี้สิน	ฐานะสุทธิ				
๒๕๐๖	๑๐๔.๒	-	๑๑.๓	๕๖๐.๖	๕๗๖.๑	๕๗.๔	๙๓.๐	-	๓๕๖.๖	๕๕๐.๕	-
๒๕๐๗	๑๐๔.๒	-	๑๑.๓	๕๔๔.๘	๖๖๐.๓	๖๖.๓	๑๑๗.๐	-	๕๐.๗	๖๙๐.๖	+ ๖๙.๑
๒๕๐๘	๙๖.๔	-	๑๙.๐	๖๒๓.๙	๗๓๙.๓	๘๒.๙	๑๑๗.๒	-	๓๔.๓	๗๐๕.๐	+ ๙๕.๔
๒๕๐๙	๙๑.๗	-	๒๓.๘	๘๐๘.๑	๙๒๓.๖	๙๕.๐	๑๕๑.๘	-	๕๙.๘	๘๖๓.๓	+ ๑๕๘.๘
๒๕๑๐	๙๑.๗	-	๒๓.๘	๘๙๓.๐	๑,๐๐๘.๕	๗๖.๗	๑๖๘.๘	-	๙๒.๑	๙๑๖.๔	+ ๕๒.๖
๒๕๑๑	๙๑.๗	-	๒๓.๘	๙๐๕.๕	๑,๐๒๑.๐	๑๐๘.๐	๑๙๑.๐	-	๘๓.๐	๙๓๘.๐	+ ๒๑.๖
๒๕๑๒	๙๑.๗	-	๒๓.๘	๘๖๙.๔	๙๘๔.๙	๑๒๙.๑	๒๒๐.๐	-	๙๐.๙	๘๙๔.๐	- ๔๔.๐
๒๕๑๓	๘๕.๐	-	๓๓.๕	๗๙๐.๒	๙๐๕.๗	๑๒๖.๐	๒๖๕.๒	-	๑๓๙.๒	๗๖๖.๕	- ๑๒๗.๕
๒๕๑๔	๒๘.๙	๑๕.๖	๓๖.๕	๗๓๖.๑	๘๗๗.๐	๑๘๑.๘	๒๘๑.๘	-	๑๐๐.๐	๗๗๗.๐	+ ๑๐.๕
๒๕๑๕	๘๘.๙	๓๑.๐	๓๖.๕	๘๙๖.๒	๑,๐๕๒.๕	๒๑๘.๒	๓๐๑.๙	-	๘๓.๗	๙๖๘.๘	+ ๑๙๑.๘
๒๕๑๖	๙๘.๘	๓๔.๕	๔๐.๕	๑,๑๒๑.๖	๑,๒๙๕.๒	๒๗๕.๙	๔๘๘.๑	-	๒๑๓.๒	๑,๐๘๒.๐	+ ๑๑๓.๒
๒๕๑๗	๑๐๐.๓	๓๖.๒	๔๑.๐	๑,๖๘๐.๙	๑,๘๕๘.๔	๒๗๙.๗	๕๗๓.๙	-	๒๙๕.๒	๑,๕๖๔.๒	+ ๔๘๒.๒

หมายเหตุ การคำนวณเป็นดอลลาร์สหรัฐฯ มีข้อปฏิบัติแตกต่างระยะเวลาดังนี้ :-

๑. สถิติก่อนหน้าเดือนธันวาคม ๒๕๑๔ คำนวณตามค่าเสมอภาค
๒. ตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๑๔ ถึง มิถุนายน ๒๕๑๗ คำนวณตามค่าเสมอภาค หรืออัตรากลางที่กำหนดไว้กับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ สำหรับกรณีสกุลเงินที่กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนแทนค่าเสมอภาค
๓. ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ๒๕๑๗ คำนวณราคาทองคำในอัตรา ๓๕ หน่วยสิทธิพิเศษถอนเงินต่อ ๑ ออนซ์ทroy และหน่วยสิทธิพิเศษถอนเงินเทียบเป็นดอลลาร์สหรัฐฯ ตามค่าที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศคำนวณขึ้นจากอัตราแลกเปลี่ยนในตลาดเสรีของเงินตรา ๑๖ สกุล ที่ได้กำหนดไว้เป็นส่วนประกอบตามน้ำหนักความสำคัญของแต่ละสกุล ส่วนเงินตราต่างประเทศสกุลต่าง ๆ คำนวณตามอัตราตลาดเสรีในวันสิ้นเดือน

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ ๔.๑๓

อัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ปอนด์สเตอร์ลิง มาร์คเยอรมัน และเยนญี่ปุ่นเฉลี่ยทั้งปี

ของธนาคารพาณิชย์ในตลาดกรุงเทพฯ พ.ศ. ๒๕๐๖ - ๒๕๑๓

(บาท : ๑ หน่วยเงินตราต่างประเทศ)

ปี	ดอลลาร์สหรัฐฯ		ปอนด์สเตอร์ลิง ^๑		มาร์คเยอรมัน		เยนญี่ปุ่น	
	อัตราซื้อ	อัตราขาย	อัตราซื้อ	อัตราขาย	อัตราซื้อ	อัตราขาย	อัตราซื้อ	อัตราขาย
๒๕๐๖	๒๐.๖๕	๒๐.๘๔	๕๗.๘๑	๕๘.๓๔	๕.๑๘	๕.๒๔	๐.๐๕๗	๐.๐๕๘
๒๕๐๗	๒๐.๖๕	๒๐.๘๔๕	๕๗.๖๕	๕๘.๑๘	๕.๑๙	๕.๒๕	๐.๐๕๗	๐.๐๕๘
๒๕๐๘	๒๐.๖๕	๒๐.๘๓	๕๗.๗๓	๕๘.๒๖	๕.๑๗	๕.๒๓	๐.๐๕๗	๐.๐๕๘
๒๕๐๙	๒๐.๖๒	๒๐.๘๐	๕๗.๕๗	๕๘.๑๐	๕.๑๕	๕.๒๑	๐.๐๕๗	๐.๐๕๘
๒๕๑๐	๒๐.๕๗	๒๐.๗๕	๕๖.๕๒	๕๗.๐๕	๕.๑๖	๕.๒๒	๐.๐๕๗	๐.๐๕๘
๒๕๑๑	๒๐.๖๔	๒๐.๘๒	๕๙.๕๐	๕๙.๘๕	๕.๑๗	๕.๒๓	๐.๐๕๗	๐.๐๕๘
๒๕๑๒	๒๐.๗๕	๒๐.๙๓	๕๙.๖๑	๕๐.๐๕	๕.๒๙	๕.๓๕	๐.๐๕๗	๐.๐๕๙
๒๕๑๓	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๕๙.๘๙	๕๐.๓๑	๕.๗๑	๕.๗๗	๐.๐๕๗	๐.๐๕๙

^๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๐ เงินปอนด์สเตอร์ลิงลดค่า

^๒๒๖ ตุลาคม ๒๕๑๒ เงินมาร์คเยอรมันเพิ่มค่า

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ ๔.๑๔

อัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ปอนด์สเตอร์ลิง มาร์คเยอรมัน และเยนญี่ปุ่น เฉลี่ยทั้งเดือนและเฉลี่ยทั้งปี

ของธนาคารพาณิชย์ในตลาดกรุงเทพฯ พ.ศ. ๒๕๑๔ - ๒๕๑๖

(บาท : ๑ หน่วยเงินตราต่างประเทศ)

ระยะเวลา	ดอลลาร์สหรัฐฯ		ปอนด์สเตอร์ลิง		มาร์คเยอรมัน		เยนญี่ปุ่น	
	อัตราซื้อ	อัตราขาย	อัตราซื้อ	อัตราขาย	อัตราซื้อ	อัตราขาย	อัตราซื้อ	อัตราขาย
๒๕๑๔								
มกราคม	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๕๐.๐๖	๕๐.๔๘	๕.๗๓	๕.๗๘	๐.๐๕๘	๐.๐๕๙
กุมภาพันธ์	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๕๐.๓๕	๕๐.๗๒	๕.๗๔	๕.๗๙	๐.๐๕๘	๐.๐๕๙
มีนาคม	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๕๐.๓๗	๕๐.๗๙	๕.๗๔	๕.๗๙	๐.๐๕๘	๐.๐๖๙
เมษายน	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๕๐.๓๕	๕๐.๗๗	๕.๗๓	๕.๗๙	๐.๐๕๘	๐.๐๕๙
พฤษภาคม	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๕๐.๓๗	๕๐.๗๙	๕.๘๕	๕.๙๔	๐.๐๕๘	๐.๐๕๙
มิถุนายน	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๕๐.๓๗	๕๐.๗๙	๕.๙๓	๕.๙๘	๐.๐๕๘	๐.๐๕๙
กรกฎาคม	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๕๐.๓๖	๕๐.๗๘	๕.๙๘	๖.๐๕	๐.๐๕๘	๐.๐๕๙
สิงหาคม	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๕๐.๖๙	๕๐.๑๑	๖.๐๙	๖.๑๕	๐.๐๕๘	๐.๐๕๙
กันยายน	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๕๑.๓๙	๕๑.๘๑	๖.๑๙	๖.๒๕	๐.๐๖๑	๐.๐๖๓
ตุลาคม	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๕๑.๘๖	๕๒.๒๘	๖.๒๖	๖.๓๒	๐.๐๖๓	๐.๐๖๔
พฤศจิกายน	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๕๑.๙๒	๕๒.๓๔	๖.๒๕	๖.๓๑	๐.๐๖๓	๐.๐๖๔
ธันวาคม ^๑	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๕๒.๕๖	๕๒.๙๘	๖.๓๗	๖.๔๓	๐.๐๖๔๔	๐.๐๖๕๖
เฉลี่ยทั้งปี	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๕๑.๘๙	๕๑.๓๑	๕.๙๙	๖.๐๕	๐.๐๕๙๖	๐.๐๖๐๗

ตารางที่ ๔.๑๔ (ต่อ)

ระยะเวลา	คอลลาจสหรัฐอเมริกา		ปอนคัสเตอร์ลิง		มาร์กเยอรมัน		เยนญี่ปุ่น	
	อัตราซื้อ	อัตราขาย	อัตราซื้อ	อัตราขาย	อัตราซื้อ	อัตราขาย	อัตราซื้อ	อัตราขาย
๒๕๑๕								
มกราคม	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๕๓.๕๒	๕๓.๙๔	๖.๔๕	๖.๕๑	๐.๐๖๖๓	๐.๐๖๗๔
กุมภาพันธ์	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๕๔.๒๒	๕๔.๖๔	๖.๕๓	๖.๕๙	๐.๐๖๗๙	๐.๐๖๘๘
มีนาคม	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๕๔.๕๒	๕๔.๙๔	๖.๕๗	๖.๖๓	๐.๐๖๘๗	๐.๐๖๘๗
เมษายน	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๕๔.๓๗	๕๔.๗๙	๖.๕๕	๖.๖๑	๐.๐๖๘๕	๐.๐๖๙๖
พฤษภาคม	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๕๔.๔๑	๕๔.๘๓	๖.๕๕	๖.๖๑	๐.๐๖๘๔	๐.๐๖๙๔
มิถุนายน ^๒	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๕๓.๘๙	๕๔.๓๔	๖.๕๖	๖.๖๒	๐.๐๖๘๔	๐.๐๖๙๔
กรกฎาคม	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๕๐.๘๙	๕๑.๓๕	๖.๕๙	๖.๖๕	๐.๐๖๘๔	๐.๐๗๐๖
สิงหาคม	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๕๑.๐๒	๕๑.๔๘	๖.๕๔	๖.๖๐	๐.๐๖๘๔	๐.๐๗๐๕
กันยายน	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๕๐.๘๖	๕๑.๓๒	๖.๕๒	๖.๕๘	๐.๐๖๘๓	๐.๐๗๐๓
ตุลาคม	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๔๙.๙๖	๕๐.๔๑	๖.๕๙	๖.๕๕	๐.๐๖๘๑	๐.๐๗๐๐
พฤศจิกายน	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๔๙.๙๔	๕๐.๔๐	๖.๕๐	๖.๕๕	๐.๐๖๘๑	๐.๐๗๐๐
ธันวาคม	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๔๙.๘๒	๕๐.๒๗	๖.๕๑	๖.๕๗	๐.๐๖๘๑	๐.๐๗๐๐
เฉลี่ยทั้งปี	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๕๒.๑๒	๕๒.๕๖	๖.๕๓	๖.๕๙	๐.๐๖๘๖	๐.๐๖๙๖

ตารางที่ ๔.๑๔ (ต่อ)

ระยะเวลา	ดอลลาร์สหรัฐ ^๑		ปอนด์สเตอร์ลิง		มาร์คเยอรมัน		เยนญี่ปุ่น	
	อัตราซื้อ	อัตราขาย	อัตราซื้อ	อัตราขาย	อัตราซื้อ	อัตราขาย	อัตราซื้อ	อัตราขาย
๒๕๑๖								
มกราคม	๒๐.๘๒๕	๒๑.๐๐	๔๙.๕๒	๔๙.๙๘	๖.๖๐	๖.๖๖	๐.๐๖๙๐	๐.๐๗๐๐
กุมภาพันธ์ ^๒	๒๐.๗๕๐	๒๐.๙๒๕	๕๑.๒๒	๕๑.๖๘	๗.๒๗	๗.๓๔	๐.๐๗๗๘	๐.๐๗๙๗
มีนาคม	๒๐.๘๐	๒๑.๐๐	๕๑.๖๒	๕๒.๑๕	๗.๓๕	๗.๔๒	๐.๐๗๗๒	๐.๐๘๐๑
เมษายน	๒๐.๘๐	๒๑.๐๐	๕๑.๗๒	๕๒.๒๔	๗.๓๓	๗.๔๑	๐.๐๗๗๔	๐.๐๘๐๓
พฤษภาคม	๒๐.๘๐	๒๑.๐๐	๕๓.๓๑	๕๓.๘๒	๗.๖๙	๗.๗๗	๐.๐๗๙๑	๐.๐๘๑๑
มิถุนายน	๒๐.๘๐	๒๑.๐๐	๕๓.๗๒	๕๔.๓๐	๘.๔๕	๘.๕๖	๐.๐๗๙๐	๐.๐๘๑๐
กรกฎาคม ^๓	๒๐.๑๕	๒๐.๔๕	๕๐.๕๑	๕๑.๒๒	๘.๖๕	๘.๗๘	๐.๐๗๖๐	๐.๐๗๘๒
สิงหาคม	๒๐.๑๕	๒๐.๔๕	๕๙.๕๙	๕๐.๒๘	๘.๑๙	๘.๓๒	๐.๐๗๕๘	๐.๐๗๗๗
กันยายน	๒๐.๐๕	๒๐.๓๕	๕๘.๕๙	๕๙.๒๓๕	๘.๓๑	๘.๔๔	๐.๐๗๕๑	๐.๐๗๗๓
ตุลาคม	๒๐.๒๕	๒๐.๕๕	๕๙.๒๔	๕๙.๗๙	๘.๒๙	๘.๓๘	๐.๐๗๕๖	๐.๐๗๗๔
พฤศจิกายน	๒๐.๒๕	๒๐.๕๕	๕๗.๕๒๕	๕๘.๐๕	๗.๗๐๕	๗.๗๙	๐.๐๗๒๓	๐.๐๗๓๘
ธันวาคม	๒๐.๒๕	๒๐.๕๕	๕๖.๘๒๕	๕๗.๓๕๕	๗.๕๑๕	๗.๖๐	๐.๐๗๒๐	๐.๐๗๓๕
เฉลี่ยทั้งปี								

^๑๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๔ ปรับค่าเงินสกุลต่าง ๆ
^๒๒๓ มิถุนายน ๒๕๑๕ เงินปอนด์สเตอร์ลิง เริ่มต้นลอยตัว
^๓๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖ เงินดอลลาร์สหรัฐฯ ลดค่าเงิน

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย